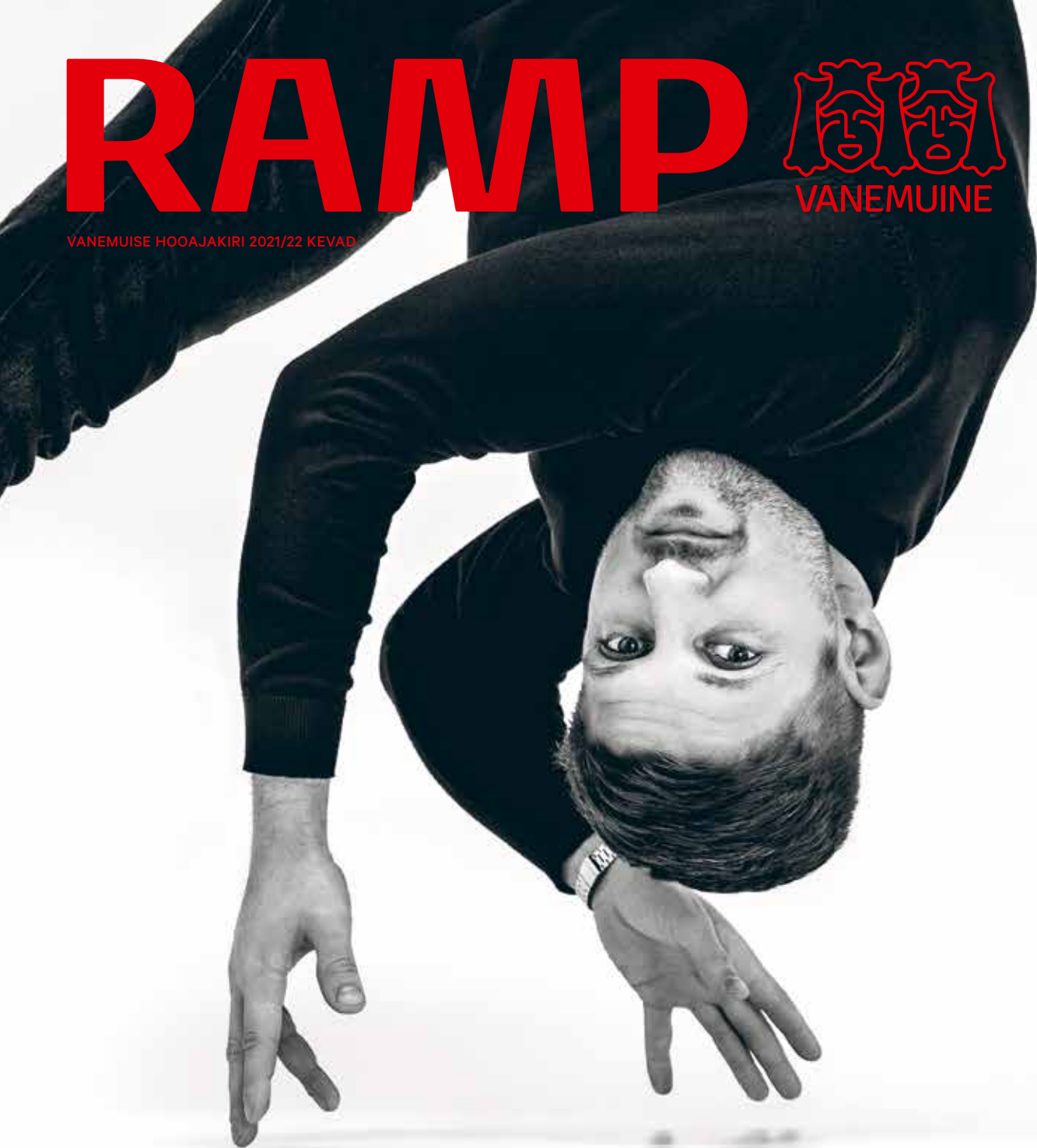

RAMPA

VANEMUISE HOOAJAKIRI 2021/22 KEVAD

VEIKO PORKANEN

teatrist ja kinost

„Põrgupõhja uus Vanapagan“ jõuab ooperilavale — Ain Mäeotsa uuslavastus naistest ja armastusest
Robert Annus vene hinge otsinguil — „Vennad Lõvisüdamed“ lava taga — Vanemuise fotograafid

152. hooaeg

RAMP 2021/22 kevadhooaeg

2022. aasta jaanuaris täitub mul teatrijuhina kaheksa aastat ja uskuge, siiani ei möödu päevagi, mil ma ei imetleks teatris töötavate inimeste talenti ega imetaks, nähes nende pühendumust oma kunstile. See on kui ammendamatu varalaegas, kuhu kutsume Rambi lehekülgede kaudu piiluma ka teid.

Kodumaise teatrikeele arendamine on läbi aegade olnud Vanemuise südameasi. See tähendab, et me tellime Eesti heliloojatelt ja näitekirjanikelt regulaarselt uusi teoseid ning pakume balletipublikule nii uudisteoseid kui tuntud teoste lavastusi uue ja nüüdisaegse koreograafiaga. Viimase väite suurepäraseks näiteks on 2021. aasta oktoobris esietendunud Pjotr Tšaikovski „Luikede järv“, mille värske ning publiku poolt väga hästi vastu võetud tõlgenduse tõi lavale Tšehhi lavastaja Petr Zuska. Uued väljakutsed ootavad balletitruppi koostöös põneva Brasiilia koreograafi Ricardo Amarantega, kevadhooajal valmivad lühiballetid „Tulilind“ ja „Šahrazad“.

Siiralt hea meel on, et lõpuks ometi jõuab publiku ette pikalt plaanitud tüvitekst „Põrgupõhja uus Vanapagan“, sedakorda helilooja Ardo Ran Varrese ooperina. Draamaosakond toob kevadhooajal lavale vanemat ja uuemat klassikat: olgu ajad missugused tahes, inimolemuse põhitõed kehtivad ikka ning aeg-ajalt on hea seda endale meelde tuletada.

Teater ei ole kindlasti unustanud ka meie kõige nooremaid vaatajaid. Koostöös Teatri Koduga on kõige pisematele taas laval „Punamütsike“, noore

vaataja rõõmuks jätkavad Sadamateatris mürgeldamist ka Naksitrallid, seda järjeloos „Naksitrallid 2: rotid ründavad“. Ka Vanemuise suur saal on 2022. aasta alguses laste ja perede päralt, sest veebruaris esietendub Astrid Lindgreni seikluslik, südamlik ja suurejooneline lugu vendadest Lõvisüdametest.

Illustratsioonirohke tutvustus lavastuse „Vennad Lõvisüdamed“ ettevalmistustest aitab aimu saada teatri talendikatest võluritest, kes töötavad Vanemuise töökodades, ning Vanemuise fotograafidest rääkiv lugu avab omakorda andekate kolleegide põneva hobi.

Usun, et ka kevadhooajal leiab igaüks teist Vanemuisest midagi, mis pakub kas tuge, paneb mõtlema, inspireerib, annab võimaluse mõtted korraks argistest askeldustest eemale viia või nakatab noore vaataja ohutu teatrisisikuga.

Teatri kunstilised juhid on koos lavastajate ja koreograafidega hooaega planeerides väga eevil ja oma valdkonna suhtes siiralt kirglikud. Loodan, et see säärin jõuab ka teieni.

Aitäh teile, et olete Vanemuisega, ja kohtumiseni teatris!

Kristiina Alliksaar,
teatrijuht

-
- 4 Veiko Porkaneni põnevad
tööd teatri- ja filmimaailmas**
- 14 Ain Mäeots naudib koostööd
näitlejannadega**
- 18 Robert Annus vene hingest ja
inimlikust üksijäetusest**
- 22 Ardo Ran Varres – sõnausku
helilooja**
- 28 Ricardo Amarante balletiõhtu
„Tulilind“/„Šahrazad“**
- 30 Vanemuise fotograafid**
- 40 „Vennad Lõvisüdamed“ –
teatrimaagia töökodadest**
- 48 Noortetöö**
- 52 Draamarepertuaar**
- 82 Muusikarepertuaar**
- 100 Tantsurepertuaar**
- 110 Lastelavastused**

Teater Vanemuine
Vanemuise 6, 51003 Tartu

Piletid: 744 0165, kassa@vanemuine.ee
Piletimaailm, Piletilevi

vanemuine.ee
facebook.com/vanemuine
instagram.com/vanemuine

Kaanefoto: Maris Savik
Kujundus: Aide Eendra

ISSN 2228-1177

Olla kellegi teise vaimus...

Tekst Greeta Võsu – Fotod Maris Savik, Vanemuine

Tere, Veiko!

Kõneleme septembri lõpus, kui teatrid on jälle avatud, ent me ei tea, milline olukord valitseb koroonapandeemia tõttu riigis ja kultuuriasutustes ajakirja ilmumise ajal.

Alustuseks küsin sinult, kuidas on see hektiline poolteist aastat sinu suhet teatritööga mõjutanud, mõeldes nii minevikule kui ka tulevikule?

Mul on hea meel – vähemasti praegu, septembri lõpus –, et mul on see hirm kadunud, mis oli esimesel kevadel, kui pandeemia algas. See oli ikkagi sõnulseletamatu paanika, mis inimesi valdas. Sellises seisundis ei olegi minu arust võimalik teatrit teha. Meil pidi just välja tulema „Pangarööv“, tegime vahetult enne, kui teatrid kinni läksid, viimaseid peaproove, pidevalt kuulates, mis toimub Itaalias ja Hiinas. Siis tulid uudised esimeste nakatunute kohta Eestis...

Kuid sellistes protsessides, kus ma astun lavale iseendana, on väga keeruline jääda pidama oma vanade mõtete juurde, mida eelmisel kevadel kaitsesin. Ma olen selle ajaga muutunud. Mõtted ja unistused on saanud uue kuju.

Sellises situatsioonis mõelda mingi rolli ja üldse laval mängimise peale oli minu jaoks täiesti võimatu. Ja kui kõik kinni pandi, algas suur peidusolemine. Iseenesest oli see väga teretulnud tervele teatrile – kollektiivpuhkus, redusolek... Ma olin oma raseda elukaaslasega maal ja vaatasime iga päev, kuidas pungad hakkasid avanema. Olime kuidagi täiesti teises kohas oma eluga. Seal olles saime kogu selle pandeemiaolukorra välja lülitada ja keskenduda sootuks teistele asjadele. Aga jah, väga keeruline on sellisel ajal teatrit teha ja olla publikuga kontaktis: situatsioonis, kus saalis mõeldakse selle peale, miks keegi mu selja taga kõhatab. Ei saa keskenduda sada protsenti sellele, mis toimub laval, ja need, kes on laval, ei saa olla täiesti keskendunud sellele, mida nad teevad.

Aga tuleviku mõttes? Kas uute proovide käigus hõljub pea kohal mõte, et võib-olla see töö ei jõuagi planeeritud ajal lavale?

Hetkel olen ikkagi optimist. Olen – ja ma arvan, et ka kõik teised on – nii väsinud sellest paanikast. Kui nii peaks minema, siis teame, mis meid ees ootab. Praegu ei mõtle sellele üldse ja tahaks tegeleda tööga, mitte Covid-i statistika jälgimisega.

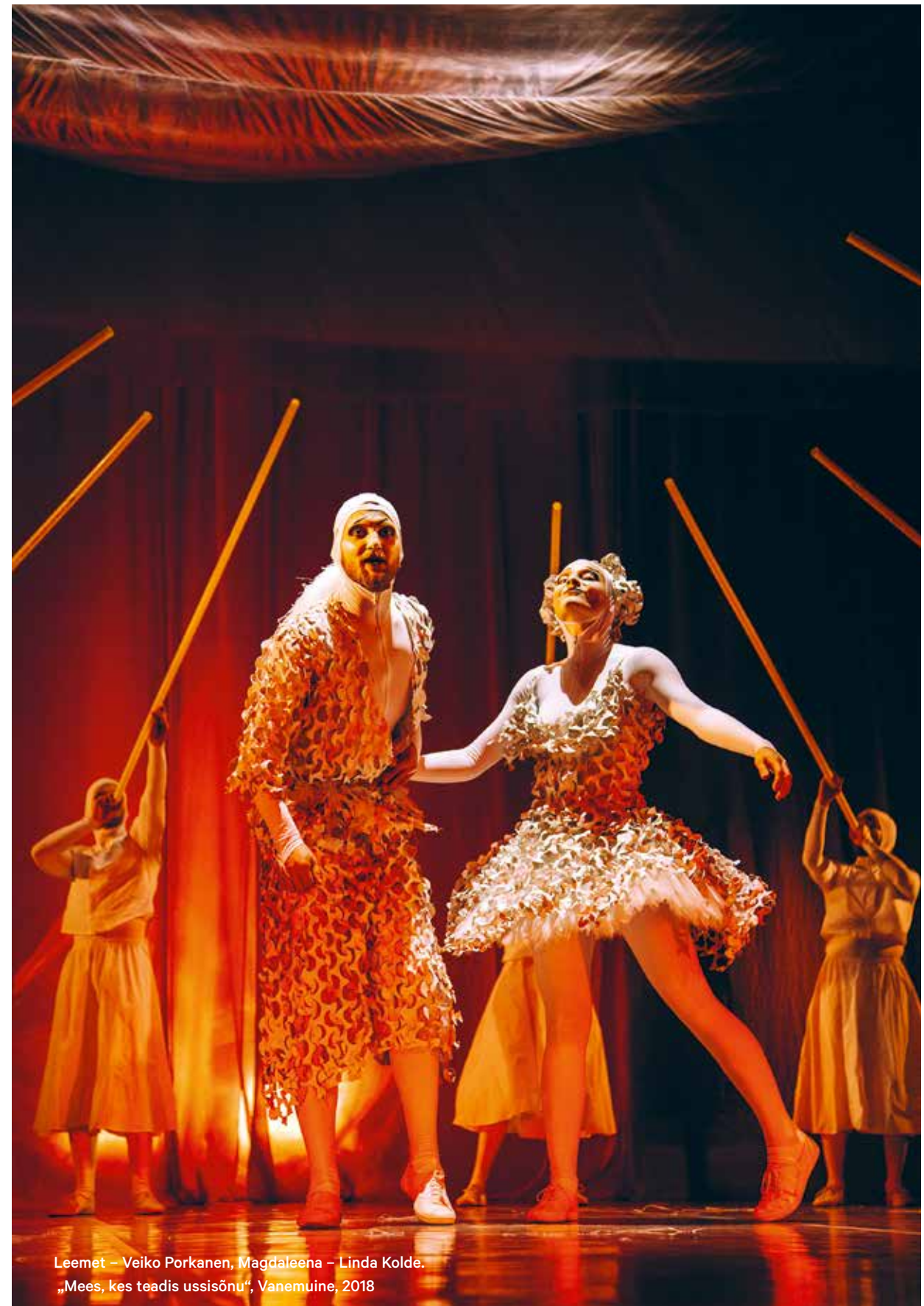
Jaanuaris esietendus grupiloomemethodil loodud „Ulmlejad“. Selle lavastuse proovi-

protsess oli kindlasti teistsugune kui tavaliselt Vanemuises kombeks. Kust te trupiga, kes oli ka autor, selleks impulsi leidsite?

Seda vedas Reimo Sagor (Vanemuise teatri näitleja – toim), kelle tung ja tahe oli just unistamise teemat lahata, seda uurida, selle kallal nuputada ja sellega katsetada. See oli algne käivitav tegur, aga proove tehes jõudsime äratundmiseni, et meil kõigil on unistamisega oma seosed. Eelmisel kevadel tundus, et kõige edasiviivam unistamise viis selle lavastuse kontekstis on vinjettunistused ehk kerged absurdile kalduvad unelmad. Nende eest ma toona ka uhkesti seisin. Kuid sellistes protsessides, kus ma astun lavale iseendana, on väga keeruline jääda pidama oma vanade mõtete juurde, mida eelmisel kevadel kaitsesin. Ma olen selle ajaga muutunud. Mõtted ja unistused on saanud uue kuju. Mulle tundub, et keerulisem on minna tagasi aastatagusesse mina-seisundisse kui mis iganes teises lavastuses, kus ma kehestan tegelast, kes eksisteerib ainult selle teose piires.

See on siis nagu mingisugune kapsel?

Mingis mõttes küll, jah. See on hästi *meie*, sellised, nagu me tolles hetkes olime, tol kahel kontsentreeritud kuul, mil me lasime unistustel lennelda. Kindlasti on veel ruumi avastada aastatagust mina-seisundit, kuid võib-olla oleks tore vahetada rollid ja esitada lavapartnerite mõtteid.

Leemet – Veiko Porkanen, Magdaleena – Linda Kolde.
„Mees, kes teadis ussisõnu“, Vanemuine, 2018

Mürka „Kirvetüü“, Vanemuine, 2019

Kas see tööprotsess pani mõtlema ka lavakunstikooli ajale? Oled ju Tiit Ojasoo kursuselt, kust nii mõnigi läks sellise meetodi põhjal tööle NO-teatrisse?

Jah, muidugi. Reimo on suur Mart Kangro fänn ning teinud temaga palju koostööd. Kõik meie kursuse poisid mängisid diplomitööna Kangro lavastuses „Samm lähemale“ ja tema meetodid peegeldusid ka meie proovides. Sellises loomes ei kehti niikuinii tavalised klassikalised teatritegemisvahendid, kuidas erinevaid ideid kokku siduda ja millel lasta rohkem, millel vähem mõjuda. See on väga peen tunnetus. Ja Reimo ees müts maha, et ta sellise tee ette võttis. Mulle meeldib pigem olla käsitöeline kui ise kontseptsiooni luua.

Shakespeare'i „Törksa taltsutus“ peaks praeguste plaanide järgi Vanemuises lavale tulema aprillis, selle lavastab Priit Strandberg. Keda sina seal kehastad?

Ma olen taltsutaja, Petruchio. Ma ei ole Priidu lavastajakäe all veel kunagi töötada saanud, aga olen põnevil, sest mulle meeldib tema põhjalikkus ja tööetika. Ta on üldse väga hea südamega inimene. Muidugi saab see olema suur väljakutse, kuna pärast kooli pole ma värsiga kokku puutunud.

2022. aasta alguses esilinastub kaks filmi, milles mängid. Üks neist on Eduard Bornhöhe jutustusel põhinev mängufilm „Kuulsuse narrid“. Sina mängid seal Jaan Tatikat. Laiema üldsuse mälu pildis kangastub kindlasti 1982. aasta telelavastuse Urmas Kibuspuu Tatika roll. Kas sa kahtlesid ka seda pakkumist vastu võttes, teades, et selle tegelase on Kibuspuu kord juba legendiks mänginud?

Ma ei tea veel, milline see film kokkulõigatult tuleb, aga filmi-Tatikas ei sarnane kuidagimoodi Kibuspuu omaga. Muidugi kahtlesin selle osa

vastuvõtmisel, sest see on suur vastutus, aga usun, et filmitegelastele saab ehk rohkem kaasa elada kui telelavastuse omadele. Me jõudsime töö käigus ka nende tegelaste sisemaailma, ja vaataja saab neist loodetavasti paremini aru. Üritasime hoida pigem realistlikku nooti, kui et suure laia pintsliga tõmmata. Ja tervel meeskonnal oli imetlusväärne kirk ja tahe, eriti arvestades, et selles oli palju noori filmitegijaid otse koolipingist.

Teine oodatud film on spordiajalooline „Kalev“.

„Kalevis“ on mul küll väiksem roll, aga filmi ettevalmistus oli nii pikk, et sain juurde õppida uue oskuse – korvpallimängu A ja O. See pole sugugi lihtne, mul on tõestuseks peas omajagu uusi halle karvu. Jõuda nullist mingile sportlikule tasemele on keeruline. Ent selles projektis on meeskonnavaimu, mis õpetas palju ja jättis kustumatu tunde. Tohtu paine kaasnes ka muidugi – seda filmi tehes õppisin, milline soorituspinge on sportlasel. Loodan, et mul õnnestus oma tegelast piisavalt adekvaatselt peegeldada, aga eks siis kuuleb, kui film välja tuleb.

Priit Strandberg, „Törksa taltsutus“ lavastaja:

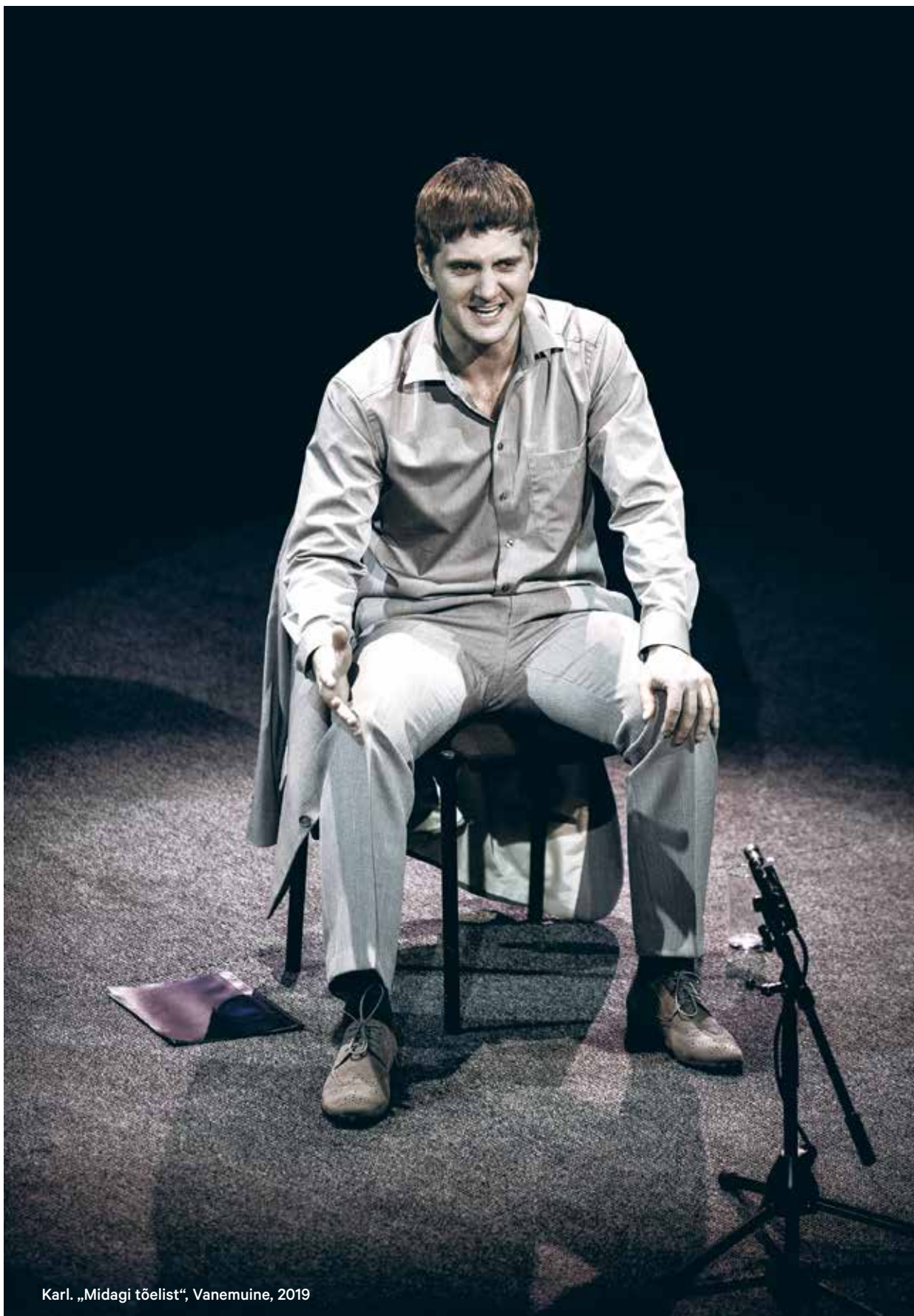
Shakespeare'i näidendite võlu ja aegumatus seisneb väga mitmes aspektis: sügavates ja päevakohastes teemades, heas huumoris ning mängulisuses. Nagu muutub aeg, nõnda muutub ka näidendites avalduv sisu ning huvitaval kombel võib teiseneda ka peamine sõnum või näidendi pealisülesanne. Muidugi näitab see kirjaniku geniaalsust ning avarat maailmataju.

„Törksa taltsutus“ üks olulisi teemasid on võim ja sellega kaasnev vastutus. Kui kaugele tohib inimene oma tahtmise saavutamiseks minna ning milliseid ohvreid selleks lubada? Kas oma eesmärgi nimel on kohane loobuda väarikusest, tötundest, aust, sõprusest, armastusest? Ennast kuningaks ülendades võib saavutada tõelise orjuse, kus tegelik ja näilik vahetavad lootusetult kohad. Samuti paelub Shakespeare'i värss, mis esitab igale näitlejale hoopis teistmoodi väljakutse ning nõuab erilist sõna- ja mõttetäpsust.

Veiko, kes on teada kui väga töökas ja end proovile panna armastav näitleja, saab minu teada esimest korda mängida laval värsis. See on igale näitlejale kindlasti väga arendav ja rõõmus tegemine, ning muidugi on lavastades alati positiivne headelt näitlejatelt õppida.

Edmund Tyrone – Veiko Porkanen, Mary Cavan Tyrone – Piret Laurimaa. „Pikk päevatee kaob öösse“, Vanemuine, 2019

Karl. „Midagi tõelist“, Vanemuine, 2019

Oma loomult võtaksin pigem aega, hingaksin sisse ja välja – seetõttu meeldib mulle teater rohkem. Pealegi on ta vaatajale vahetum. Selleski on võlu, et teatrit ei salvestata. Enamasti.

Võib öelda, et oled Eesti tele- ja filmimaastikul edukalt kanda kinnitanud. Kuidas võrdleksid neid kaht meediumi: mis köidab teatris ja mida kaamera ees ei saa tunda?

Pean teatri suureks eeliseks võimalust mängida järjest, see tagab minu jaoks ühtlasema soorituse. Lähen lavale punktis A ja jõuan punkti B. „Reeturi“ sarja tehes, nagu filmides ikka, teed ühes võttepaigas kõik stseenid korraga, aga mitte kronoloogilises järjestuses. Selle logistika tegemine oma peas on põnev, aga on võimalus ka eksida. Kui lõpuks jada kokku pannakse, siis peab see piisavalt realistlikult jooksma. Oma loomult võtaksin pigem aega, hingaksin sisse ja välja – seetõttu meeldib mulle teater rohkem. Pealegi on ta vaatajale vahetum. Selleski on võlu, et teatrit ei salvestata. Enamasti. Ma võtan kaasa mingi osa ja teen oma mälus korrektiivid vastavalt sellele, mida mul on vaja sellest kaasa võtta. Filmi võid ka mitu korda vaadata, aga see „siin ja praegu, täna õhtul“ tuleb koju kaasa just sellisena, nagu seda nägid.

Kui mõtled tagasi oma Vanemuise-aastatele – neid peaks nüüd olema seitse –, siis millised lavastused on sinusse jäänud, sulle midagi edasiseks tööks andnud?

Kindlasti „Midagi tõelist“, „Kirvetüü“, mõneti ka „Pikk päevatee kaob öösse“ ja „Meie oma tõde, meie oma õigus“, ka „Mees, kes teadis ussisõnu“. Paljuski on see tugev algmaterjal, millest on kohe tekkinud teatav äratundmine. Suureks plussiks on hea klapp lavastaja idee ja kontseptsiooniga. Need rollid ja lavastused on need, kus ma olen tundnud oma tegelasega kasvõi korraks täielikku üheshingamist, et ma olen laval ja mul on see võimalus olla kellegi teise kehas või vaimus, kuidas iganes seda võtta. See on hea tunne saada

iseendast eemale ja tänu sellele avastada endas uusi külgi. Suuresti on nad sarnased tegelased, võib-olla sellepärast, et mina neid tõlgendan, aga mulle on meeldinud, et see valu, mis neis on, on sama valu, mis on ka minus peidus olnud. Ma olen tänu sellele saanud ennast analüüsida ja n-õ psühholoogi juures käia: olen nendest protsessidest välja tulnud parema inimesena.

Esile on kerkimas palju noori silmapaistvaid meeslavastajaid, kes on hariduse saanud näitlejana, ka vanemuislased Priit Strandberg ja Karl Laumets. Kuidas suhestud mõttega ise lavastama hakata? On see midagi, mida tahaksid lähitulevikus ette võtta?

Lähitulevikus mitte. Ideede virn pole veel piisavalt ebastabiilne, et see ümber kukuks, aga ootan kollapsit. Ma olen pigem visuaalse kui analüüsiva silmaga. Mulle meeldiks mängida lavastamis-mõttega ja ükskord võib-olla midagi ka publikule näidata, aga praegu küll mitte. Ma suudan projitseerida tegelaskuju, aga mitte lugu tervikuna. Ma tunnen, et see on suur vastutus.

Aga kelle puhul nendest lavastajatest, kellega sa oled koostööd teinud, oled mõelnud, et nii peakski lähenema?

Mulle meeldib väga Andres Noormets. Tema lavastamismeetod on n-õ rahulik hingamine. Sellega peab harjuma, mõnes mõttes on see meditatsioon. Tehes lavastust „Midagi tõelist“ nägin, kuidas ta oskab nii hästi suunata, et näitleja ei pruugi aru saada, et teda on nügitud. Tema mõjuväljas tekib endas ka mingisugune eriskummaline enesekindlus. Andres on väga hea kuulaja. Tema lavastustes on fookus täpselt paigas. Seda kohtab harva.

Pearu – Karol Kuntsel, Noor Andres – Veiko Porkanen. „Meie oma tõde, meie oma õigus“. Vanemuine, 2015

Hiljuti tuli Vanemuisesse mitu uut noort näitlejat lavakunstikooli 29. lennust. Usutavasti kerkis sulle silme ette enda lavateee algus. Millise energia on nad sinu meelest kaasa toonud ning kas leiad neis samasugust hingust, mis oli teie lennu Tartusse tulnud lõpetajates?

Mul on tunne, et ka nemad visati pea ees sellesse suurde masinavarki sisse, nagu meidki omal ajal, aga neil oli natuke pehmem maandumine. Meie esimene kogemus oli välislavastajaga, kellega meil oli erinev kultuuritaust ja arusaam teatritegemisest, neil aga oli lavastajaks Johan Elm, noorte ea- ja mõttekaaslane. Lavastuse „Mitte midagi“ teemaatika on tume ja kaalukas, nad said ennast kohe tõeliselt proovile panna. Mulle tunduvad nad intelligentset, entusiastlikud ja siirad, heas mõttes enesekindlad. Ootan põnevusega koos laval olemist, juba „Galilei elus“ saame seda teha. Vanemuises saavad nad loodetavasti väga palju mängida, eriti klassikat, ja noorele näitlejale on see väga oluline.

Lõpetame jutujamise väljaspool teatrit – sa said hiljuti isaks. Mil viisil on see uus roll elurütmi ja -tunnetust muutnud?

Lapse tulek annab võimaluse ennast uuesti luua nagu hea lavastaja käe all. Kasvatada ennast ja last paralleelselt. See on ideaalne võimalus, et aru saada sellest, kuidas sa senise ajani oled oma eluga hakkama saanud. Näha suguvõsa põlvkondlikku läbilõiget kasvatuses, inimlikust empaatilisest arengust, armastusest. Katsun oma vanemate ja vanavanemate positiivseid õpetusi oma pojale edasi anda ja loodan, et ta saab sealt parima. Senini tundub, et olen õigel teel, sest kasvatuses või kasvamisest peegeldub rohkelt naeratusi. Ma pole kunagi nii palju naeratanud kui viimase aasta jooksul. Siinkohal tahan väga tänada oma elukaaslast Linda Koldet, kellega koos me oleme selle teekonna ette võtnud, kes on võrratu inimene ning kes nii pere- kui tööelus mind aitab ja toetab. Aitäh!

Veiko Porkanen

Sündinud 4. jaanuaril 1989 Põltsamaal.

2014. aastal lõpetas Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lavakunstikooli 26. lennu, samast aastast Vanemuise teatri draamanäitleja.

Olulisemad rollid Vanemuises

Mihkal Höpe – „Obinitza“ (2015)

Noor Andres – „Meie oma tõde, meie oma õigus“ (2015)

Kenneth – „Öörändurid“ (2016)

Salvatore – „Roosi nimi“ (2017)

Yock – „Beatrice“ (2017)

Leemet – „Mees, kes teadis ussisõnu“ (2018)

Karl – „Midagi tõelist“ (2018)

Mürka – „Kirvetüü“ (2019)

Edmund Tyrone – „Pikk päevatee kaob öösse“ (2019)

Gerald Croft – „Inspektor tuleb“ (2021)

Osaline – „Ulmlejad“ (2021)

Roger Freeboys / Russell / Hanratty / Politseiülem / Kajakas / Kala / Eddie-Irving-Gunthe – „Pangarööv“ (2020)

Leemet. „Mees, kes teadis ussisõnu“, Vanemuine, 2018

Tundeline teekond koos huvitavate naistega

Tekst Anu Tonts – Foto Gabriela Urm

2022. aasta jaanuaris jõuab Vanemuise väikese maja lavale lavastus „Kõik minu emast“, täpsemalt Samuel Adamsoni lavaversioon Pedro Almodóvari filmistsenaariumist. Lavastaja **Ain Mäeots** jagab prooviperioodi eel tehtud intervjuus oma lavastusega seonduvaid mõtteid ja ootusi.

„Kõik minu emast“ on ühe naise lugu ja samas paljude naiste lugu. Naiste lood on mind eluaeg puudutanud, sest naised on huvitavad – minu jaoks palju huvitavamad kui mehed.

Kas mäletad, millal selle teosega esimest korda kohtusid?

Arvan, et nägin seda filmi aastal 2000, ja mäletan, et sain tookord võimsa vapustuse osaliseks. Mu elus on varemgi olnud, et olen toonud lavale näitemängu, mis põhineb filmil. Näiteks Bergmani „Fanny ja Alexander“ või „Persona“.

Mis puutub filmi ja näidendi omavahelisse suhtesse, siis see on hästi põnev ja huvitav mäng, kuidas teatri vahendeid kasutades töötada sama looga, aga teha seda hoopis teises aegruumis. Kuidas saavutada mõjuvuse poolest samaväärne tulemus ja emotsionaalne nivoo – see on põnev teekond. Kõik algab aga ikkagi loost enesest.

„Kõik minu emast“ on ühe naise lugu ja samas paljude naiste lugu. Naiste lood on mind eluaeg puudutanud, sest naised on huvitavad – minu jaoks palju huvitavamad kui mehed. Olles ise keskealine valge mees – tänapäevases mõistes kõige nõmedam tüüp üldse –, siis mis õigusega ma seda kõike räägin... aga nii on!

Kas püüad nähtud filmi lavastamise ajaks täiesti ära unustada?

Ma isegi ei mõtle filmile, aga ei tee ka unustamiseks mingeid erilisi pingutusi. Keskendun ikkagi loole ja nendele näitlejatele, kes mu trupis on, sest kõik algab näitlejaisiksustest ja sellest, millised on neile omased väljendusvahendid. Sellest sõltub, kuidas see lugu neist välja kasvab.

Pean ütlema, et Almodóvari filmi põhjal tehtud näidend on struktuuri poolest mulle isegi

huvitavam kui film ise. Lugu on väga hästi lahti kirjutatud ja peenelt struktureeritud, puhas rõõm oli seda lugeda. Mõni tekst tekitab kohe justkui adrenaliinivoo, tekib mingi energia – selle näidendiga esmakohtumisel just nii juhtus. Ja meil on selle loo jaoks ka imeliselt hea trupp.

Kui väidan, et žanrilt on tegu melodraamaga, mida vastad?

Ma ei pelga melodraamat või sellele antavaid hinnanguid. Iga žanriga on ju nii, et selle nime-tuse sees saab teha nii midagi suurepäraselt kui ka tõelise käki. Peen melodraama – see on üks keerukaimaid žanre, just nagu komöödiagi. Aga melodraama eesmärk ei saa ega tohi olla pisarate kiskumine. See, et vahepeal klomp kurku tuleb, võib olla näide sellest, et trupp on midagi õigesti teinud, aga see ei saa olla eesmärk.

Näidend algab väga traagiliselt ning selles loos on väga palju kummalisi ja õnnetuid elusaatusi. Kuidas sulle tundub, kas loo lõpp on õnnelik?

Enamasti pole ju nii, et loo alguses on kõik hästi ja lõpus on ka kõik hästi. See, kuidas me lugu vaatame, sellest õpime ja elame kaasa tegelastele, kes laval oma halbade olukordade ja elusündmustega hakkama saavad, tõmbabki meid vaatajana kaasa. Aga jah, usun küll, et lõpp võiks kõnealusel juhul olla helgem kui algus.

Tegelaste seksuaalsed eripärad ei oma siin suurt tähtsust, eelkõige on ju lugu siiski inimestest, nende lugudest ja saatusest.

See maailm, kus näidendi peategelane liigub, tundub Eesti inimesele üldiselt vist üsna võõras või lausa eksootiline. Tavaline tartlane on usutavasti transsoolist näinud vaid filmis, noorem põlvkond vast ka Genialistide klubi Vikerpitudel, kuid meie tänavapildis neid – erinevalt Barcelonast – lihtsalt pole.

See ei ole ka selle loo fookus. Tegelaeste seksuaalsed eripärad ei oma siin suurt tähtsust, eelkõige on ju lugu siiski inimestest, nende lugudest ja saatusest.

Miks võiksid inimesed tulla seda lugu vaatama? Kellele mõeldes sa seda lavastad?

Teater on selline koht, kus me tahes-tahtmata elame saalis istudes läbi endast väga erinevate inimeste elusid. Me teeme kaasa emotsionaalse teekonna ja õpime seeläbi. See on õppetund, mille eest me päriselus peaksime maksma hoopis teistsugust hinda. Sinna juurde käivad vahel pisarad, vahel naer ja vahel veel midagi muud, aga see pole omaette eesmärk. See lugu on teekond.

Kus iganes me liigume või kellega suhtleme, kõikjal räägitakse lugusid. Teater on sellesama igapäevase lugude jutustamise laiendus. Mina kui lavastaja tahan jagada lugusid ja „Kõik minu emast“ on üks nendest.

Oled tuntud kui suur filmisõber ja lisaks teatritööle mitme filmi režissöör, uuel aastal peaks linastuma sinu uus film „Kuulsuse

narrid“. Kas silmapiiril paistab ka järgmisi filmiprojekte?

Ei salga, et filmimõtteid on peas päris mitu. Mängufilm „Kuulsuse narrid“ esilinastub praeguste plaanide järgi 2022. aasta märtsis, ja kui hästi läheb, siis 2022. aasta teisel poolaastal läheb taas uue filmi võteteks. Filmiks tahab saada mõni aasta tagasi Vanemuise lavale jõudnud „Beatrice“.

Olen rahutu hing ja minu elukutse on minu hobi, igasugused muud hobid mul puuduvad. See on minu adrenaliiniallikas, mõnuaine, mida tarbin. Mida intensiivsem on tööperiood, seda elusam tunne mul on.

Koroonapandeemia tõestas vist paljude jaoks, et elus teater jääb alles ning ükski voogedastusplatvorm seda asendada ei suuda. Kuidas on kino ja filmiga?

Kui tulid raadio ja televisioon, siis ennustati, et paberajalehed kaovad. Nad on siiani alles. Kui kino tuli, ennustati taas, et keegi ei loe enam raamatuid. Aga ajalehed ja raamatud pole kuhugi kadunud!

On paratamatu, et me vajame päris hetki, elusaid hetki, ja see on see, mida me ju tegelikult ka teatrilt ootame. Läbi steriilse ekraani kaob tahes-tahtmata midagi ära. Ma saan pildi lavastusest, näitlejatest, ideedest, aga ma ei tunne, et olen olnud kohal ja ise seda kõike kogunud. Tuu pole tuu, nagu mu vanaonu armastas öelda!

Robert Annus ooperiteatrist vene klassika poole liikumas

Tekst Sven Karja – Foto Heikki Leis
Lõhn ja maitse nii pildil kui laval – Saiapalee Tüümian

Jürikuus jõuab Vanemuise draamalavale üle pikema aja teos vene klassikast, Ivan Turgenevi näidend „Armuleivasööja“. See on kooliprogrammidest tuttava kirjaniku mitte väga tuntud näidend, mille süžees on vene kirjandusteadlased näinud Tšehhovi „Kirsiaia“ mõttelist järellugu. Tšehhovi näidend mäletatavasti lõppes mõisamüügiga, kus juures eakas teener Firss unustatakse lukustatud majja, uusi omanikke ootama. Turgenevi näidend algab sellega, et laokile jäänud mõis läheb uute, edumeelsete omanike kätte, kes avastavad üllatusega, et eelmistest omanikest elab seal „armuleivasööjana“ keegi kummaline vanahärra.

Tegu on siiski puhtalt kirjandusloolise mõttemänguga, sest ajalisel on Turgenevi näidend kirjutatud „Kirsiaias“ (1903) tunduvalt varem, aastal 1848, seega ammu enne meie kõigi ja isegi enne Vanemuise teatri sündi. Ometi on see teos ammusel, 1958. aastal Vanemuise laval juba olnud, peaosades hiilgasid nüüdseks teatrilendid, tookord oma parimas loomeas Helend Peep ja Velda Otsus. Praegu on neis rollides Aivar Tommingas ja Lena Barbara Luhse.

Rääkisime lavastaja **Robert Annusega** tema uuest lavastusest ühel kirkal septembripäeval, mil suure teatrimaja akendest paistis tõeline Boldino sügis oma kollaste lehtede ja kuldse päikesevalgusega.

Oled pidanud draamalavastajana väikse pausi, Vanemuises oled teinud järjest kaks ooperit, „Madama Butterfly“ ja „Linda di Chamounix“, enne seda veel Joala-muusikali „Kremlis ööbikud“ Tartu Uues Teatris. Kas muusikateatri kogemus on andnud mingeid uusi oskusi ka sõnateatris lavastamiseks?

Töö muusikateatris eeldab lavastajalt võib-olla veelgi suuremat ettevalmistust ja paremat arusaamist sellest, mida ta tahab lauljate ja näitlejateni viia, kui draamalavastajalt. Ooperis oodatakse lavastajalt veelgi selgemat oma visiooni sõnastamise oskust kui mõnede sõnateatri materjalide puhul, kus ei ole vaja nii kontseptuaalset lähene- mist. Selles mõttes on töö muusikateatris noorele lavastajale kindlasti heaks kooliks.

„Armuleivasööja“ proovid algavad veebruaris, meie oleme praegu keset kuldset sügist. Arvata võib, et oma mõtetes oled juba tööprotsessi alustanud. Kuidas see ettevalmistus täpsemalt välja näeb? Kas loed midagi teemasse puutuvat, vaatad ehk filme, kuulad muusikat?

Praegu on huvitavalt mitmekesine periood. Kuulan tõesti väga erinevat muusikat ja loen kõiksugust ilukirjandust, mis esimesel hetkel justkui ei peakski selle teosega sobima, kuid millele mõeldes tekivad ikkagi teatavad kokkõlamised, hakkad nägema seoseid oma tegelaste tahtmistega. Muidugi tuleb ka näidendit ennast aeg-ajalt üle lugeda, et leida, millest mingi stseen räägib ja millised lähteülesanded tuleb näitlejatele anda.

Vene autorite tekste pole sa seni lavale toonud, ka mängimise poole pealt oled vene klassikaga kokku puutunud vaid paari rolli kaudu: Tšehhovi „Kajaka“ Treplev lavakoolis ja Gorki „Väikekodanlaste“ Pjotr Draamateatris. Kuivõrd keeruline on sul olnud suhestuda selle paljuräägitud vene hingega?

Siinkohal ma pean nimetama tõesti üht raamatut, mis on olnud mu viimase aja öökapiiraamatuks. See on inglise ajaloolase Orlando Figesi „Nataša tants“, väga mahukas sissevaade vene kultuurilukku. Autor oma eessõnas ütleb ka, et tema eesmärk ongi lahti muukida selle salapärase vene *duša* olemust. Ma pean ütlema, et mulle on saanud palju selgemaks vene rahvuse juurtetus enne 18. sajandit. Nende kultuur oli siis niipalju killustunud, et neil puudus tolleks ajaks ikka veel oma kõrgkultuur. Algas selle meeletu otsimine lääne kultuuri rangest korrast, mille üks tulemusi oli muidugi Peterburi ehitamine. See tõi aga peagi kaasa vastulöögi 19. sajandi alguses, kus vene rahvas hakkas uuesti otsima oma juuri, avastama talupoeglikkust, seda „Sõjast ja rahust“ tuttavat Nataša tantsu, kus aadlipreili hakkab endalegi ootamatult tantsima talurahva juuresolekul vene rahvatantsu. Kiindumus seesugusse hingelisse, talupoeglikku, elujaatavasse maailmapilti oli nii suur, et paljud kirjanikud eesotsas Puškiniga hakkasid seda vene hinge otsima just sealt, aga mitte lääne kultuurist.

Olen seda meelt, et teater on puhastamise kunst. Need lood, mis me räägime, peaksid aitama meid kõiki hingelise puhtuse poole, tasakaalupunkti leidmise poole.

Eks see olegi ka Turgenevi „Armuleivasööja“ keskne kultuuriline alus. Koomilised karakterid, kes püüavad iga hinna eest olla prantsuspärased, *versus* tollane kaasaeg, mis juba naeruvääristas sellist keigarlikku elustiili. See on see kultuuriline konflikt, millel põhineb selle loo huumor.

Tean, et sa ei plaani oma lavastust radikaalselt tänasesse päeva tuua, vaid jätta ta Turgenevi ajastusse. Aga kui palju peaks siin arvestama ka tänapäeva vaataja mõistmiskustega? Kasvõi see vanade vene mõisate traditsioon, kus mingid inimesed, näiteks kauged sugulased, jäävad kogu eluks mõisasse elama, kuna „nad on kogu aeg siin olnud“. Kas näed sellisele nähtusele vastet tänapäeva ühiskonnas?

Mina tunnetan praeguses Eestis väga suurt kõrvalejätust, dialoogi puudumist erinevate huvirühmade vahel, sealt tulenevalt ka sallimatuse tendentsi. Minu jaoks on selle lõhe taga suuresti sotsiaalmeedia. Kui me oma sotsiaalmeediavoos hakkame „küpsiste“ kaudu saama ainult seda uudisvoogu, mis meid huvitab, siis me ei tea, mis huvitab me naabrit või kolleegi, sest meie valime sealt ainult seda, mis meile sobib. Ühel hetkel avastame, et mingite inimeste, ka meile väga lähedaste inimeste maailmapilt võib olla meie omast täiesti erinev. See valus konflikt tuleb selles näidendis nii suurelt esile, et sellise inimliku üksijätuse pinnal võiks tänapäeva inimene ennast ära tunda küll. Teaduslikku vaatepunkti esitavatest, oma eriala valdavatest inimestest ülesõitmist, nende naeruvääristamist näeme oma tõejärgses ühiskonnas iga päev.

Ehk tasuks nüüd tulevast vaatajat siinkohal veidi julgustada ja välja öelda, et see näitemäng on ühtlasi suurte tunnete lugu, siin on palju emotsionaalseid tõuse, mida ilmselt annab mängida ka allasurutud tunde väljendustena. Mis arvad, kui kõrgeks selle tüki emotsionaalse kraadiklaasi näit võiks kerkida?

Eks need kraadid saavad paika juba proovides ja näitlejatega arutades. Nii hea materjal pakub väga erinevaid variante. Vene klassika põhjal on ju tehtud väga kontseptuaalseid, aga ka väga emotsionaalseid lavastusi. Selle näidendi tegelased seisavad oma elu kõige suuremate muutuste ees ja minu jaoks on põnev eelkõige see mehhanism, kuidas nad suudavad sealjuures oma tundeid kontrollida.

Ütleme äkki selle ka välja, et see lai tunnetespekter avaldub „Armuleivasööja“ eelkõige vanemlike tunnete kaudu.

Kui ma näidendit esimest korda lugesin, siis eelkõige paelus mind tugev lugu, sündmuste pöörangud, ja see vanemate ja laste suhete valu, mis vereliinipidi on inimesesse juba eos emotsionaalsemalt ja konfliktsemalt sisse kirjutatud kui erinevat vereliini tulevate mehe ja naise suhtesse, mis ei pruugi ajale üldse vastu pidada. Vanemaid me aga ei vali.

Vene klassika üks eripärasid ongi see, et selles osatakse kõige valusamaid tundeid käsitleda nii osavalt, et see ei tohiks jätta kedagi külmaks. Olen seda meelt, et teater on puhastamise kunst. Need lood, mis me räägime, peaksid aitama meid kõiki hingelise puhtuse poole, tasakaalupunkti leidmise poole.

Helilooja Ardo Ran Varres on sõnausku inimene

Tekst Marta-Liisa Talvet – Foto Heikki Leis

2022. aasta kevadel esietendub Vanemuise teatris algupärane ooper „Põrgupõhja uus Vanapagan“. A. H. Tammsaare romaani uus tõlgendus on valminud helilooja Ardo Ran Varrese ja soomlasest lavastaja Vilppu Kiljuneni koostöös. Intervjuust Ardo Ran Varrelega saab lähemalt teada, missuguse kuue saab eesti kirjandusklassika tähtteos ooperilaval.

Kuidas Põrgupõhja Vanapagan ja ooper omavahel kokku said? Kust tuli idee kirjutada see ooper?

Tegin aastal 2016 Eesti muusika päevadele ühe kammerooperilaadse teose „Käidi ja külvati varjude seemneid, sest valgus hakkas võrsuma“, Artur Alliksaare tekstidele. Selle ettevalmistus kestis mitu aastat. Lavastas Liis Kolle, kes elab Berliinis ja on õppinud ooperilavastajaks ning kellega me oleme väga palju suhelnud muusikateatri teemadel. Järsku ma taipasin, et kõik see, mis ma olen elus kogunud ja õppinud, saab muusikateatris väga õnnelikult kokku. Esiteks muusikakeskkooli taust, seal ma õppisin klarnetit ning olin orkestrant ja solist. Siis lavakunstikooli taust, kus ma õppisin näitlejaks, nii et tean dramaturgiast ja lugude ülesehitusest päris palju. Ning lõpuks professionaalse helilooja tee, mida ma käin juba päris pikka aega. Mulle tundus, et ooper võiks olla selline koondsündmus, mis võtab kokku kõik selle, mis pakub mulle huvi.

Ja miks just „Põrgupõhja uus Vanapagan“? Kevadel 2014 kuulutas Estonia teater Eesti Vabariik 100 raames välja konkursi ooperi tegemiseks. Siis läksid mul tulukesed põlema, et võiks midagi mõelda. Teos, mis sai Eesti muusika päevadele tehtud – seda me nimetasime lavaliseks sere-naadiks –, oli pigem hübriidprojekt. Aga siis, kui Estonia konkursi välja kuulutas, mõtlesin: ohoh, täismõõdus ooperi konkurss! Juhtus nii, et ma otsisin materjali või lugu, millest teha, aga toona ma ei leidnud õiget lugu ja ei osalenudki sellel konkursil. Aga ükspäev sattus mulle kätte „Põrgupõhja uus Vanapagan“ ja järsku käis mul ajus väike tuumaplahvatus – aga see on ju SEE lugu!

See on muinasjutt, aga kui filosoofiline, müütiline, sotsiaalkriitiline, metafüüsiline ja mida kõike veel. See teos on olnud relevantne eri ajajärkudel, erinevate poliitiliste režiimide ajal ning see on Tammsaare viimane teos – meie oma suur lugu. Siis, kui mul see idee tuli, olin ma täiesti veendunud, et sellest peab ooper saama. Ja Vanemuine haakus sellega, see pidi olema juubelihooaja lõpulavastus.

Tammsaare on Eesti kirjandusklassik. Kuidas saavad kokku eesti kultuurile omane tunnetus ja ooperižanr?

Tammsaares tulevad esile väga üldinimlikud teemad. Nagu ta ütleb seal: „Üks kaljukindlalt usub,

et ta on Vanapagan, aga elab kui inimene; teine usub, et ta on inimene, aga elab nagu Vanapagan. Nõnda on inimesega siin maa peal: ta kas usub võõriti või elab võõriti. Kuidas teha nii, et inimene usuks õieti ja ka elaks õieti? Kas see oleks Jumala endagi käes võimalik?“

Seal on soome-ugri liin ja kristliku kultuuri liin. Näiteks kasvõi see, et Jürkat ei nimetata Kuradiks või Saatanaks – see tuleb sisse ainult korra –, vaid nimetatakse Vanapaganaks, kuigi ta on põrgu peremees. Aga see ongi just huvitav. Sellel nimetusel on mitu tähendust: muistne esivanem – vana pagan, hiid, kristliku mütoloogia Kurat ja Hasso Krulli järgi klassikaline triksteritüüp, maailma pahempidi pööraja, kes asub teispool head ja kurja. Valdur Mikita on öelnud, et kõige vägevamad teosed sünnivad siis, kui kohalik, soomegrililik aines ja globaalne või euroopalik aines põrkuvad või ristuvad, sealhulgas ka kultuurid ja religioonid. Just seda on Tammsaare osavalt teinud.

Ma ei teadnud varem, et selle romaani proloogi ja epilooži on nõukogude kirjandusteadlased avastanud ja uustrükkidele lisanud. Austan seda, et Tammsaare esmatrükis neid ei kasutanud, see teeb loo palju ambivalentsemaks ja salapärasemaks.

Mis on „Põrgupõhja uue Vanapagana“ loo tähendus tänapäevas – miks seda uuesti tõlgendada just praegusel ajal?

Aastatel 2015–2016, kui ma hakkasin ooperit planeerima, olid ajad tunduvalt paremad kui praegu. Mul oli aga kogu aeg selline aimus, et midagi hakkab väga-väga katki minema, kõik kiskus üle võlli: Trumpi valimisvõit USAs, Brexit, pagulased... Tammsaarel oli samuti väga selge aimus seetõttu, et teine maailmasõda oli lähenemas. Aastal 1939 see romaan ilmus ning siis algaski kohe maapealne põrgu. Mul on olnud see tunne, et midagi hakkab kohe viltu minema, ja nüüd on see käes: koroonapandeemiaga on juba poolteist aastat ilmsiks saanud, kui palju inimesi on seetõttu teispoolsusse läinud. Aga ma mõtlen ka kliimaprobleeme, reostust ja metsade hävitamist ja pagulaskriisiga seotud poliitilisi paineid, polariseerumist, üle võlli ahnust, tõejärgsust, tehnoloogia rusuvat mõju, depressiooni, koduvägivalda jne. Samal ajal finantskriisi ja sõda meil ju pole, ongi mingisugune veider apokalüptiline olukord – selline mugav apokalüpsis.

Mets on eestlasele püha, lausa religioosse tähendusega. Arvan, et iga eestlane saab aru, miks Jürka ei taha loo lõpus lahkuda oma kätega haritud maadelt.

Tammsaare teos on mingis mõttes ohuromaan, hoiatusromaan. See on väga võimas ja väga mitmekihiline tekst, mida võib lugema jäädagi. „Põrgupõhja uus Vanapaganas“ on meie suure klassiku vägi sees: Tammsaare on suutnud sinna sisse panna mitte ainult oma kaasaegse olukorra, vaid näha ette ka tulevase olukordi, sest need on inimlikud. Tulejoonel on ahnus, ülbus, rumalus, valevagadus ja edevus. Oluline on, et romaani tegevus toimub valdavalt metsas. Mets on eestlasele püha, lausa religioosse tähendusega. Arvan, et iga eestlane saab aru, miks Jürka ei taha loo lõpus lahkuda oma kätega haritud maadelt. Meie inimene on alati otsinud identiteeti paiga kaudu, murdumishetkeks on see, kui katkeb inimese side maaga.

Kuivõrd kujutad muusikat kirjutades ette lavastuse visuaalset poolt?

Minimaalselt, usaldan selles osas kolleege. Meil on väga hea lavastaja Vilppu Kiljunen, kunstnik on Iir Hermeliin, nendega alustasime koostööd juba varajases faasis. Näiteks kogu ooperi lõpp, kui mul veel ei olnud see noodis kirjas, sai lavastaja ja kunstnikuga väga detailselt läbi arutatud. Ise ma kellegagi suhtlemata lavakujundust ja vormi algusest peale ette ei kujuta – ma arvan, et see ei oleks hea. Partituur ja libreto peaks olema koostatud nii, et neid saaks ka tulevikus tõlgendada ja teha erinevaid versioone. Küll aga kujutan ma ette lauljaid: kas laulja vajab hingetõmbe-pausi, kas ta pole pikka aega laval olnud ning võiks tulla ja näiteks unenäos ilmuda. Sellega ma mängin küll. Kõige tähtsam on aga ikkagi libreto, mille järgi kõik joondub, ja see tugineb Tammsaarele.

Kas eestikeelne tekst ja selle kasutamine mõjutas ka muusikalisi rütme või muusikalist süntaksit?

Kindlasti. Kui vaadata libretot, siis see ei ole ju värsis või riimis, sinna oleme võtnud ikkagi Tammsaare teksti, mida libretist on ainult natukene siin-seal muutnud, vahetanud mõnede sõnade järjekorda, lisanud poeetilisust, näiteks sellistel momentidel, kui koor laulab. See tähendab, et säilinud on ikkagi proosatekst, mis määrab meloodialiinile omad reeglid. Kui tekst oleks riimis, oleks meloodialiin piiratum.

Ma olen väga sõnausku inimene, sõna on mulle tähtis, ja ma ei hakka vägisi seadma sõna meloodia või rütmi veidruse järgi. Pealegi, eesti keeles on peened nüansid, just see vältevahelduse teema, et ühe rütmimuutusega võib muuta terve sõna tähendust, terve lause tähendust, terve struktuuri tähendust. See tähendab, et juba mikrotasandil peab olema väga tähelepanelik. Ma kuulasin palju eesti- ja ka soomekeelseid oopereid ning märkas, et näiteks sellist itaaliapärasest kaunistust, kus sõna venitatakse muusikas pikaks, ma peaaegu ei kuulnud. Ma räägin näiteks Tambergist, Tubinast, Ahost, Rautavaarast. Soome või eesti keele rütm tiksub selgelt ning mõte peab sealt välja tulema hästi loomulikult. Kui ma tahaksin seda saksa keelde või mõnesse muusse keelde panna, peaksin ilmselt ka muusikalisi rütme muutma.

Miks üldse panna teksti muusikasse? Miks erineb muusikasse pandud tekst raamatust loetavast?

Seda on väga raske sõnastada, muusikast ongi võimatu rääkida, seda peab kuulama, kehaga

Olen mõelnud, miks interpreteerivad kunstid, nagu muusika ja teater, on minu elus nii olulised juba lapsest peale, ning leidnud põhjuseks, et nende keskmes on inimene.

vastu võtma. See on nagu maagia või salateadus – ega me ei tea ju heli algolemusest midagi, miks ta ikkagi on selline, nagu ta on, miks need ülemhelid kujunevad nii, nagu need kujunevad igas muusikalises helis. Ja miks see matemaatika ja korrapära meid võib. Miks teatud kooskõlad teevad meiega midagi, teatud harmooniad – olenevalt ka sellest, mis ajajärgul me elame. Metafüüsiline aspekt pole samuti vähetähtis. Põrgupõhjast võiks ju ka balleti teha, täiesti edukalt, nagu on näiteks Tubina „Kratt“, ja oleks veel salapärasem.

Sõna on konkreetne, ta toob meid maa peale. Muusika keel, mis on poeetiline ja salapärane, loob aga täiesti teise aegruumi tunde, ta kompab meie teadvustamatust ja emotsioone. Teiseks on oluline, mida helilooja saab ära peita orkestratsiooni, mis metatekst seal jookseb. Inimene tuleb ooperisse ka ilma muusikat õppimata, seda sügavuti tundmata. Kui ta saab elamuse, siis ei olegi väga tähtis, kuidas kõik on kokku pandud. Minu huvi ongi see, kas see mul õnnestub või mitte. Tõnu Kaljuste ütles ühes intervjuus: „Võiks olla rohkem eesti oopereid, isegi kui nad läbi kukuvad, see oleks ka uhke asi.“ (Naerab.) Nii et ma olen ka selleks valmis.

Aga kuidas on sinu eelnev teatrimuusika-kogemus mõjutanud praegust teost?

Minu teatrimuusikakogemus on peamiselt sõna-teatrikeskne. Muusika on seal taust, emotsioonide mõjutaja, sõna on seal siiski kõige tähtsam. Muusika on alati abivahend loo jutustamisel. On muidugi lõputult variante, kuidas muusikat sõna-teatris kasutada, ja seepärast on muusikakujunduse ala väga äge. Seal ei ole kunagi igav, ideed ei saa kunagi otsa. Ma arvan, et kahekümne viie aasta jooksul on mul tekkinud mingi kõhutunne selle kohta, mida otsivad või ootavad lavastaja

ja publik või miks muusika lavastuses mingil kindlal hetkel siseneb. Kui sa lähed draamatükki vaatama, võiks see ju ka ilma muusikata olla, aga üldjuhul muusikat siiski kasutatakse. Miks? Ja filmides täpselt samamoodi. See on kontserdimuusika maailmast väga erinev maailm. Dramaturgia on kõige alus. Isegi kui öelda, et teeme loo, kus pole üldse dramaturgiat – ka see on dramaturgia.

Mida uut oli sinu jaoks praeguse ooperi kirjutamises?

Uus on ooperi kirjutamise kogemuse juures ehk see, et kirjutad poolteist aastat midagi, mille iga takt peab olema osa suurest tervikust. Et peab olema mingi sisse- ja väljafokusseerimise oskus. Seda aitab teha libreto. Kui olla täiesti veendunud, et libreto on lukus, võib sisse ja välja suumida. Siis sa juba tead, võid kirjutada näiteks lõputseeni valmis ja võtta sealt motiive näiteks keskele ja algusesse. See kogemus oli mulle täiesti uus. Ooper on teatrižanr, seal kehtivad lisaks muusikareeglitele ka lavakunstireeglid. Kuidas neid ühendada, see oli uudne kogemus. Hämmastav on ka ajafenomen: ooperis on aeg nagu välja venitatud. Iga lause võtab lauldes palju kauem aega kui rääkides. Alltekstid tuleb panna muusikasse, instrumentatsiooni.

Kuidas kirjutamisprotsess välja nägi ja kui kaua see kestis?

Aastal 2015 tuli idee, kõigepealt tähendas see materjali leidmist. Materjal peab vaimustama ka järgmised kuus või kümme aastat. Peab olema täiesti veendunud, et see elab üle aja. Peab tekki-ma niinimetatud algkiirendus. Kui ei teki, siis pole õige asi, siis pole mõtet asja kallale asuda. Niikaua tuleb otsida, kuni tunned, et käib see „suur pauk“ ära.

Aastal 2016 hakkasime kirjutama libretot. Mul oli algul libretisti leidmisega raskusi. Üks ütles ära, teine ei saanud aru, mida ma taga ajan. Juhuse tahtel olin Berliinis Komische Operis ühte ooperit vaatamas, kui mind tutvustati Kristi Klopetsiga ja tuli välja, et ta oli seal dramaturgia alal tööl ja et teda see huvitab. Ma küsisin, kas ta ei tahaks kätt proovida – ja ta tegi fantastilise töö. Väga oluline on minu meelest see, et ta on ka muusikainimene. Seetõttu oskas ta seada teksti kohe nii, et mõtles iga lause läbi just ooperi väljendusvahendeid arvesse võttes. Natuke kohendasin seda ka mina, kahepeale kokku saime toimiva libreto. See võttis aastaid, enne ei saanud ühtegi nooti kirja. See on maagia: 300-leheküljelist romaanist saab 20 A4-lehekülge, samas säilib loo karkass. Ja siis, kui libreto oli valmis, hakkasin kirjutama avamängu. See oli aastal 2018 – ja 2020. aasta 2. veebruaril sai ooper valmis.

Mulle meeldib käia Berliinis, ma olen Komische Operi suur austaja, nn režiioperi fenomeni tõttu. Ka eesti oopereid kuulasin. Siis mõtisklesin, millise energeetikaga see teos peaks olema, missugune särin seal peaks olema. Kujunesid muusikalised ideed, leitmotiivid ka. Seejärel tulid juba konkreetset küsimused, et kui suur on orkester, mitu löökpillimängijat seal on ja nii edasi. Millised on reaalsed löökpillid, mida saab kasutada. Väga hea on olnud Vanemuise orkestrile kirjutada, sest näiteks kui ma olen kirjutanud enda meelest päris keerulise oboesoolo, saan kohe oboemängijale selle saata ja küsida, kas on mängitav. Olen saanud kohe konsulteerida, see on suur asi. Samuti konsulteerisin osa solistidega ja koormeistriga. Dirigent Paul Mägi hoidis ka silma peal, ta suunas mind orkestratsiooni rohkem tähelepanu pöörama. Niimoodi, stseen stseeni haaval hakkas teos kasvama.

Kas mõni karakter andis ka väga selgelt tunda, missugust muusikalist väljendust ta endale tahtis?

Jah, ikka. Näiteks Jürka on ju väga võimas karakter, ja muidugi on ta bass. Alguses kujutlesin Ain Angerit, aga see oli väga ammu, juba enne kirjutamise algust. Kui on bass, siis on juba selge, et karakter on täiesti teine, kui oleks tenor või bariton. Põrgupõhja Jürka ütleb Tammsaare tekstis pidevalt „küll-ap vist, küll-ap vist“ – sellest saab juba omaette muusikalise motiivi, nagu kolm

koputust. Kaval-Ants on krutskeid täis ja see väljendub ka intervallikas. Kasutan muu hulgas mõningaid rahvaviise ja ühte koraali. Osatäitjad olid mul kirjutamise ajal teada, see oli abiks.

Kus on rõhk instrumentatsioonis, kui kammerooperis olid tähenduslikud näiteks just löökpillid?

Löökpillidele ei pannud ma ooperis suurt rõhku, küll aga kirjutan ma praegu Vanemuise sümfooni-kutele ja Signe Sõmerile klarnetikontserti, mis tuleb esiettekandele märtsis, ja seal on küll löökpillidel väga jõuline fookus, seal on timpan pluss kolm löökpillimängijat. Praegu naudin ma ooperi tuules suurele orkestrile kirjutamist. Kuigi see on kontsert, kus klarnet on solist, aga ikkagi on seal oluline dialoog solisti ja orkestri vahel, ning see võimaluste, värvide, rütmide küllus meeldib mulle väga.

Kust leiad inspiratsiooni ning mis on sulle loomingu kõige olulisem?

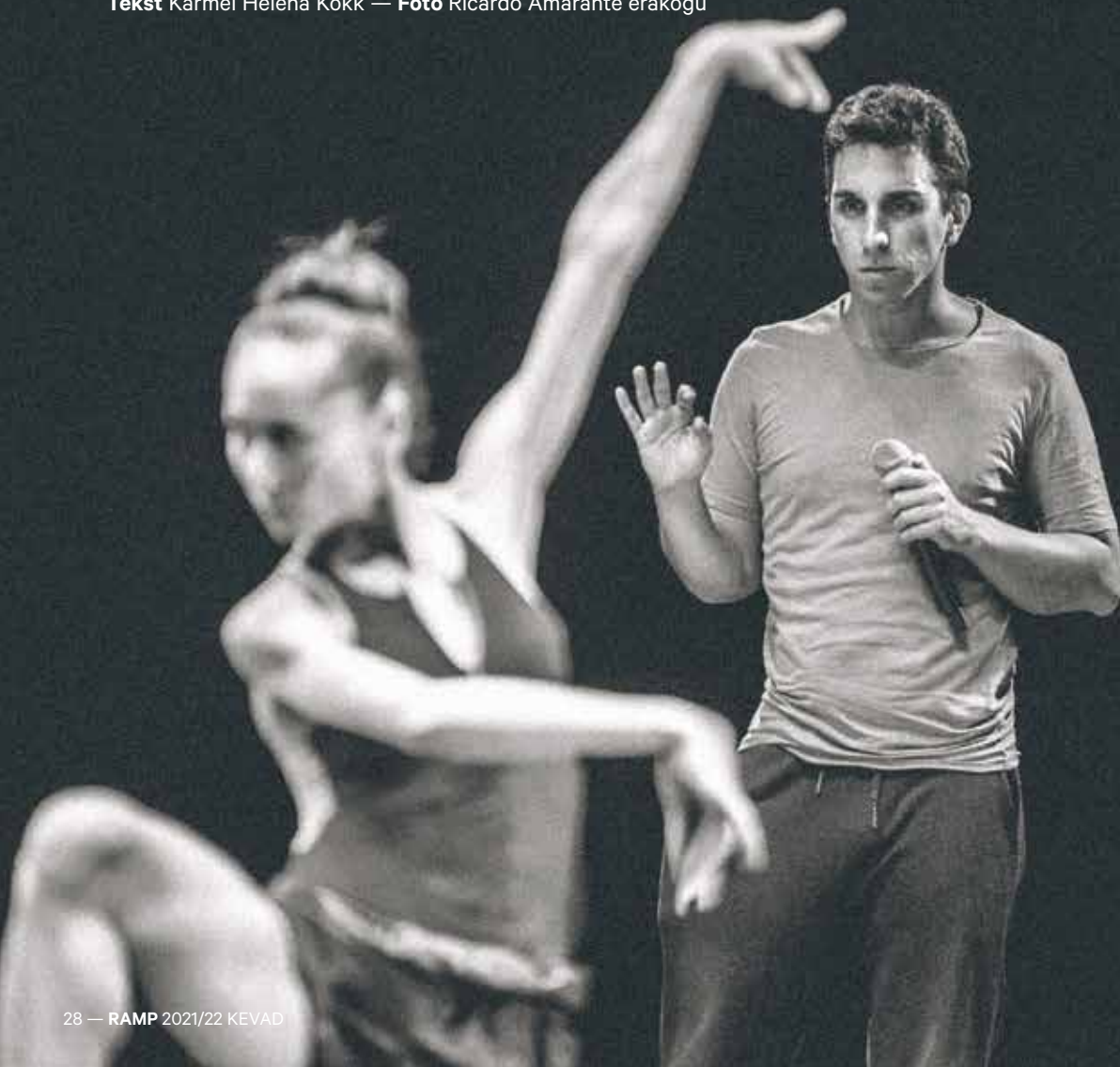
Minu loomingu keskmes on inimene. Mind huvitavad psühholoogia ja ajalugu. Loen väga palju, kirk raamatute vastu on suur. Ma teen ju ka teatriprojekte ning iga teatriprojekti aluseks on mingi lugu, mis, olgu tõestisündinud või väljamõeldud, räägib inimesest. Olen mõelnud, miks interpreteerivad kunstid, nagu muusika ja teater, on minu elus nii olulised juba lapsest peale, ning leidnud põhjuseks, et nende keskmes on inimene. Ikkagi inimene tuleb lavale, mis siis, et ta mängib pilli või mingit rolli. Mulle on oluline inimese uurimine. Püüd mõista inimest. Ma arvan, et see Tammsaare teos on ju ka püüd mõista inimest, püüd aru saada. Minu praegune arusaam on, et Tammsaare on selles teoses inimese peaaegu kõikide omaduste suhtes soojalt irooniline, välja arvatud armastus. Selles on mingi väga suur tarkus minu meelest.

Ma arvan, et ma sain hästi tugeva impulsi, kui ma Kumus nägin Wiiralti kuulsate gravüüride originaale, „Põrgu“ ja „Kabaree“. Klaasi all oli metallplaat, millel oli näha, kuidas ta oli aastate jooksul seda ühte pilti graveerinud. Kui ma seda lähedalt nägin, taipasin, et tuleb nautida seda üliaeglast suure formaadi loomist – et iga kriipsutõmme peab olema õigel kohal. Ei tohi eksida, enda jaoks. Ja lõpuks valmib tervikpilt. Tuleb usaldada, et see pilt on sinu sees olemas, ja siis ta tuleb, ta ilmub.

Ameerika mäed värvika vene muusika taustal

Ricardo Amarante balletiõhtu
„Tulilind“/„Šahrazad“

Tekst Karmel Helena Kokk — Foto Ricardo Amarante erakogu

Vanemuise teatri balleti-
osakonda jõuavad tihti
külalislavastajad üle
maailma. Esimest korda
aga saabub külaline
Lõuna-Ameerika mand-
rilt – Brasiilia koreograaf
ja lavastaja **Ricardo
Amarante** tuli Eestisse
novembris, et alustada tööd
kaheosalise balletiõhtuga
„Tulilind“/„Šahrazad“.
Neoklassikalises stiilis
balletiõhtu toetub Stravinski
ja Rimski-Korsakovi origi-
naalmuusikale, kuid toob
vaatajateni tuntud muinas-
juttude uued tõlgendused.

Balletiõhtu muusikalist tausta avab Martin Sildos, üks lavastuse dirigentidest

Õhtul, mil kõlavad Nikolai Rimski-Korsakovi ja Igor Stravinski legendaarsed teosed „Šeherezade“ (teose pealkirjast on käibel erinevaid kirjapilte, Vanemuise lavastus kasutab eestikeelse tõlke varianti, milles on kirjakuju ja hääldus ühtlustatud, kuid muusikamaailmas on levinud pigem teised versioonid – toim) ja „Tulilind“, saame olla tunnistajateks vene kultuuri, eriti just vene muusika elujõulisusele, värvikirevusele ja mahukusele, mis viib meid kohe endaga kaasa ega lase lahti ka pärast seda, kui on kõlanud viimanegi noot.

Mõlemad heliloojad on täiuslikud meistrid. Nende kompositsiooniline erksameelsus ja jutuvestmise oskus on tõesti muljet avaldav. Koostöös põneva narratiivi ning suurepärase orkestratsiooni loovad nad juba ainuüksi muusikas niivõrd põneva maailma, kuhu kuulaja võib kaduda tundideks. Meie ülesanne muusikutena on püüda tuua need teosed kuulajateni võimalikult ehedate ja mahlastena ning ma olen kindel, et Vanemuise teatri muusikud saavad sellega väga hästi hakkama. Nüüd ei jää enam muud kui tulla ise seda muinasjutulist õhtut kogema!

Vastab koreograaf ja lavastaja Ricardo Amarante

Minu loomingus on olulisim leida igast balletist tuum ja tegeledagi oma lavastuses sellest tuumast lähtuvate kõige olulisemate emotsioonidega. Tantsija iga liigutus võiks olla spontaanne ja tunnetest laetud, sest ballett peaks olema nagu Ameerika mäed: pöörane sõit, mille igas kurvis kogeb sõitja aina eriilmelisemaid elamusi ning jõuab lõpuks plahvatusliku lõpplahenduseni.

Balletis on nii mõndagi, mida armastan, aga mida ka vihkan. Ma armastan võimalust olla loominguiline, mulle meeldib kohtuda uute inimestega, töötada koos erinevate tantsijate ja kunstnikega. Samuti on au teha oma teostega rõõmu nii tantsijatele kui publikule. Kuid mis peamine – armastan pidevat õppimisprotsessi. Vihkan aga seda, et kõik need imelised suhted ja sõbrused, mida see töö võimaldab luua, jäävad kahjuks väga lühikeseks, sest liigun pidevalt mööda maailma ringi.

Kui publik etenduse õhtul saali istub, on neid ees ootamas emotsioonide karussell.

Teatritalent ühes ja fotoaparaat teises käes – Vanemuise fotograafid

Tekst Virge Ratasepp — Fotod Maris Savik, Gabriela Urm, Andres Keil

Vanemuise teatris on mitmeid andekaid fotograafe, kes jäädvustavad nii iseenda kui ka teatrisõprade rõõmuks hetki lavalt ja lava tagant. Need on hetked, mis sageli jäävad laiale avalikkusele nägemata – viivud sealt, kus sünnib teatrimaagia. Tänu neile ja nende fotodele saame tuua teatri teile veelgi lähemale. Nii nagu Vanemuine on mitmežanriteater, leidub vanemuislasest fotograafe nii draama-, tantsu- ja muusikatrupis kui ka lavataguses meeskonnas. Teeme nendega tutvust ja vaatame lemmikfotot nende varasalvest.

Silas Stubbs

Rasmus Kull

Imbi Mälk

Jaanus Tepomees

Imbi Mälg, valgusmeister

Miks pildistad teatrit?

Teater on olnud 35 aastat minu teine kodu, seda ei saa mitte pildistada. Siin on nii palju huvitavat ja mäletamisväärset, et kahju oleks, kui sellest tuleviku tarbeks ei jääks midagi.

Mis seoseid teater ja fotograafia sinus tekitavad?

Ma olen valgusmeister ning fotograafia ja valgus on ju üksteisega vägagi põimunud.

Mida sa läbi fotosilma otsid?

Mulle meeldib väga pildistada hetki, mis on laiate masside eest varjus – ehk siis huvitavaid hetki proovides ja ka hetki töökodades. Alati on tore leida mõni põnev nurk või hetk sellest maailmast, mida inimesed tavaliselt ei näe.

Kas inimesed võiksid rohkem jäädvustada elu fotodele? Kui jah, siis miks?

Inimesed peaksid kindlasti rohkem fotosid tegema, sest kui tegeleda ainult n-ö selvepiltide pildistamisega, ei jäta me sellega tulevastele põlvetele suurt väärtust. Olen väga palju mõelnud, kui suure heldimusega me vaatame sajandivanuseid pilte ja mõtleme, et vaat, oli alles huvitav elu ja aeg. Meie kätes on luua praegu pilte, mida vaadatakse tulevikus samasuguse heldimusega.

Miks valisid just selle foto?

See pilt on tehtud mõni aasta tagasi teatri maalisalis. Pildil on lavastuse „Pikk päevatee kaob öösse“ raamaturiiuli valmimine, seljaga seisab kunstnik-butafoor Ain Austa. Minu jaoks on see niivõrd kõnekas! Lisaks on see ajas aina paremaks muutunud, just mustvalgena, sest värvilisel pildil võib sageli esineda liialt müra.

Alguse sai see pildilugu aga hoopis proosalisest asjast: mu lapsel oli koolis „Tööle kaasa“ päev. Kuna ta oli väikesest peale minuga koos „tööl“ käinud, oli tema reaktsioon sellele päevale kategooriline „ei“, lootuses, et ta saab koolipäeva niisama kodus veeta. Mul olid aga teised plaanid. Tegin kokkulepped töökodade juhatajatega, et näidata lapsele elu töökodades. Et õpetaja palus lapsel ka jäädvustada oma päeva „tööl“, siis seda me tegimegi. Lõppkokkuvõttes ütles mu laps, et maalisaalis oli hoopis huvitavam kui lihtsalt minu tööd vaadata.

Jaanus Tepomees, draamanäitleja

Miks pildistad teatrit?

Mulle meeldib tabada enda ümber hetki ja inimesi, polegi niivõrd tähtis, kus nad parasjagu on. Et minu piltnikuhobi piirdub ainult analoogkaamerateaga pildistades, siis annab see alati juurde ka juhuse võlu – kas pilt õnnestub või mitte. Kaamera haaran välja vastavalt tundele ja tujule. Ei teagi öelda, miks. Ju neis hetkedes on põhjuseid, mis panevad kaamera järele haarama.

Mis seoseid teater ja fotograafia sinus tekitavad?

Teater on visuaalne kunst, liikuv pilt. Stseen kui pilt. Pilt, mis hakkab liikuma ja oma elu elama. Fotosid vaadates rändan sageli mõtetes, et mis võis juhtuda enne ja pärast selle klõpsu tegemist. Foto kui lihtsalt ühe juhusliku hetke fikseerimine, milles on emotsiooni, dünaamikat ja lugu. Fotodes on alati seda saladust, mis minu jaoks on sarnane teatrisaladusega – miski eriline maagia, salapära ja teadmatus, kuid samas on selles visuaalne kinnitus ja selgus.

Mida sa läbi fotosilma otsid?

Hetki ja inimesi nendes hetkedes. Suures pildis otsin väiksemat hetke, väiksemat stseeni, konkreetsemat emotsiooni. Foto aitab tabada suures väiksemat, selgemat ja konkreetsemat. Enda jaoks otsin selle selge emotsiooni fikseerimist, mis pani mind kaamera järele haarama.

Kas inimesed võiksid rohkem jäädvustada elu fotodele? Kui jah, siis miks?

Tänapäeval on pildistamine tõesti väga lihtne. Digimaailm võimaldab igaühel olla professionaalne fotograaf. Pilte tehakse palju ja väga häid. Sage on olukord, et kui keegi kirjeldab mulle hetki oma elust, tundeid või emotsioone, mida ta koges, nägi... siis üsna pea meenub inimesele, et tal on telefonis ka sellekohane foto. Foto nägemine aitab mul konstrueerida selle inimese lugu. Minu jaoks on aga väga kütkestav, kui inimene on teinud endale toimuvast tugeva mälu pildi ja ta püüab seda mulle sõnadega kirjeldades edasi anda. See on veetlev. Tunnen, et liigse pildistamisega on see oskus meis kadunud – oskus jagada oma mõtteid ja tundeid ilma visuaalita. Analoogkaameraga meeldib mulle pildistada sellepärast, et siis on iga kaader arvel. Ma valin väga hoolega seda hetke, mida pildistada. Selles on suur võlu.

Miks valisid just selle foto?

Minu valitud foto pärineb Andres Noormetsa koguperelavastusest „Lapsepõlvbänd“, mis esietendus Vanemuise suures majas 2017. aasta veebruaris. Selle eriti südamliku lavastuse juures oli eriline see, et sain iga etenduse ajal teha analoogkaameraga pilte. Sageli panin ka filmirulli aparati ja lasin selle hiljem ilmutada. See väga juhuslik hetk lavastusest on ühelt poolt salapärane ja teisalt nii selge ning pildi ehedus äratav minus ellu selle lavastuse soojuse. Selles pildis on ka väga suur annus teatraalsust, saladuslikkust.

Rasmus Kull, ooperisolist

Miks pildistad teatrit?

Teatris toimub alati nii palju ja seda nii paljude erinevate inimestega. Ükskõik kuhu kaamerasilm pöörata, alati on midagi salvestamisväärsset.

Mis seoseid teater ja fotograafia sinus tekitavad?

Ma olen fotograafiat kõige rohkem harjutanud just teatris. Kaameraga küljekardinate vahel tolgendamine on mulle kõige rohkem õpetanud, kuidas suhtuda (tihti olematusse) valgusse, kuidas tabada hetke ja milline see hetk võiks lõpuks ekraanil või paberil välja näha. Ma olen fotograafia ja teatriga jõudnud mingisse samasse kohta: natuke justkui saan juba aru, aga nii palju on veel õppida ja ikka veel on nii põnev.

Mida sa läbi fotosilma otsid?

Kuna ma peasjalikult pildistan inimesi, siis minu ideaalfotod on sellised, kus positiivsed emotsioonid ja negatiivne ruum on üksteisega kuidagi tasakaalus. Või raev ja ruum. Või õhk ja hõllandus. Ja nii edasi.

Kas inimesed võiksid rohkem jäädvustada elu fotodele? Kui jah, siis miks?

Inimesed võiksid rohkem jäädvustada neid hetki, mida kohe ehk ei tahaks albumisse panna. Sellised igapäevahetked, mis muidu läheksid meelest. Kõige rohkem küsimusi fotograafia kohta olen ma küsinud Vanemuise lõppboss-fotograafilt Maris Savikult, kes ütles midagi umbes sellist, et iga foto väärtus kasvab ajas. Vot need igapäevafotod saavad mingi hetk vist isegi hindamatuks – teatris on need pildid inimestest lava taga, ooteruumis, grimmitoolis, kohvikus. Et ka need hetked ajas püsima jääks, mitte ainult klantsfotod lavaruumist.

Miks valisid just selle foto?

Pildi valimise ajal valmistusin parajasti Vanemuise suure maja fuajeenäituseks, nii et mul oli meeldiv võimalus läbi käia kõik oma teatrifotod. Väljavalitud foto on märgiline, sest „Operifantoomi“ protsessist sain ma kaasa trauma – seda korrast, kui ma unustasin lavale minna – ja Maria Listra, kellest on saanud minu parimaid sõpru. Traumapilti mul pole, aga see Ljubitel 166B-ga teatrikohvikus aegvõttena tehtud foto väljendab mingisugust võnget, mis on meid Mariaga sõpradena siamaani välja kandnud ja kannab ka edasi.

Silas Stubbs, balletiartist

Miks pildistad teatrit?

Teatri pildistamine on kõik, mida ma tean. Mulle meeldib see. Olen tantsinud alates kolmandast eluaastast – pildistamine on minu jaoks kui tantsu pikendamine. See on äärmiselt põnev, kui saan jäädvustada kauni poosi, mis võetakse ja mis reaajas ka möödub kiiresti.

Mis seoseid teater ja fotograafia sinus tekitavad?

Nii teater kui fotograafia on visuaalse kunsti vormid. Fotograafia võimaldab teatril avalikkusele näidata, mida tal on pakkuda. Ma usun, et see on suureks abiks publikuni jõudmisel, teatri maine ja taseme tõstmisel.

Mida sa läbi fotosilma otsid?

Fotograafina keskendun inspiratsioonina peamiselt tantsule. Ma otsin esteetiliselt meeldivaid poose või väljendusrikkust, mida tantsija näitab oma emotsioonide või loo rääkimisega.

Kas inimesed võiksid rohkem jäädvustada elu fotodele? Kui jah, siis miks?

Fotod kätkevad nii palju teavet ja neis on võim tekitada vaatajas palju erinevaid tundeid ja emotsioone. Fotodele jäädvustamine on eriline viis hetkede püüdmiseks, ja kui inimesel on vähegi soovi midagi pildistada, siis ta peaks alati seda ka tegema.

Miks valisid just selle foto?

Üksvahe oli teater koroonaviiruse tõttu suletud. See foto on tehtud siis, kui tulime pärast mõningast pausi tagasi tööle. Valitud pilt tuletab mulle meelde, kui raske aeg oli see tantsijatele ja kui vastupidavad nad on. Tantsija vajab oma töö tegemiseks palju jõudu ja keskendumist ning kui see on temalt märkimisväärselt pikaks ajaks ära võetud, on raske tagasi reele saada. See pilt on ka mu naisest, kes on minu suurim inspiratsiooniallikas.

Kuidas sünnib töökodades teatrimaagia ehk „Vennad Lõvisüdamed“ lava taga

Tekst Virge Ratasepp – Fotod Imbi Mälk

Astrid Lindgreni raamatul põhinev „Vennad Lõvisüdamed“ on lugu kahest vennast, kes võitlevad üheskoos headuse poolel kurjuse vastu.

Vendade rollis astuvad üles draama- näitlejad Oskar Seeman ja Kaarel Pogga.

Suurlavastuse publiku ette toomisel peab teater toimima kui organism – hingama ja tegutsema ühise eesmärgi nimel. Kuigi teatris eksisteerib justkui kaks maailma – lava peal ja lava taga –, valmib nende sümbioosis lavastus kui tervik.

Kui lavapealne maailm on tänu näitlejate meeterikkusele saalis istujatele mõistetav ja kättesaadav, siis lavatagune maailm ja selle kirju seltskond jääb vaatajaile rohkem salapäraseks ja peitu. Teatri arvukates töökodades toimetavad puusepad, metallimeister, kunstnik-butafoorid, kübarsepp, kostüümidekoraatorid, rätsepad ja juurdelõikajad, grimeerijad ning mitmed teised, kelle panus lavastuse ettevalmistamisel on hindamatu.

Vanemuine on eriline teater: me tahame ja suudame maksimaalselt ise luua. Väga suur osa kõigest, mida etenduse vaataja teatrilaval näeb, on loodud teatri töökodades. Nii et imetlegem loomingut, mida lavadekoratsioonid ja rekvisiidid,

kostüümid ja grimm teile pakuvad – lavatagused jõud on nende loomisesse pannud oma hinge ja panustanud arvukalt töötunde.

Mõne aasta eest sai Vanemuise suure maja lava põhjalikult renoveeritud. Välja vahetati ka enam kui 50 aastat vana lavatehnika. See tähendas teatril uue ajajärku. Nii pöördlava kui tõusvad ja langevad põrandad ning moodne teatritehnika võimaldavad meil pakkuda publikule võimsamaid teatrielamusi kui seni.

Suure maja lavavõimaluste suurepärase näide on Tiit Palu lavastajakäe all 2022. aasta veebruaris esietenduv „Vennad Lõvisüdamed“. Lavastuses kasutatud tehnilised lahendused on võimsad nii silmale kui südamele. Seda nii tehnika kui ka lavadekoratsioonide, kostüümide ja rekvisiitide poole pealt.

Enne, kui publikul on põhjust saali tulla, käisime kaameraga dekoratsiooniala osakonda kuuluvas maalisaalis ja kostüümiala kübarakojas, et tutvustada teile, kuidas sünnib lavastus teatrikulisside taga.

Armastatud lastekirjaniku Astrid Lindgreni muinasjutul põhineva lavastuse tarbeks alustati Vanemuise töökodades tööd juba 2021. aasta kevadel. Esimesena valmisid kolm tuvi. Tuvide loomine võttis kunstnik-butafooril **Leenamari Pirnil** aega nädala. Lavastuses on tuvid hea sõna ja rahu sümbolid, mis jõuavad taevas lenneldes publiku ette ja ühendavad stseene.

Töökodades käib töö lavastuse kunstniku **Maarja Meeru** kavandite järgi. Kostüümid on inspireeritud Skandinaavia ja keldi ornamentikast ning Idamaadest. Töökodade ülesanne on luua kavandipildiga võimalikult sarnane ese, olgu selleks siis puud-põõsad, ukсед, kiivrid, kostüümid, mis iganes. Kuidas, see jääb meistrite endi välja mõelda, leiutada ja katsetada. Eesmärk on leida lahendused, mis oleksid vastupidavad ja kestaksid terve lavastuse eluea.

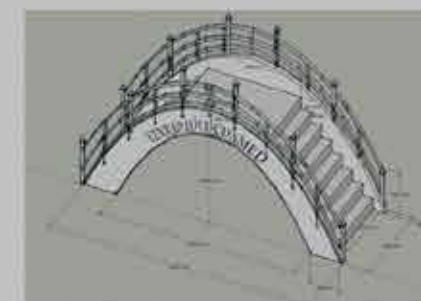
Vennad Lõvisüdamed satuvad oma seiklustes erinevatesse maailmadesse, mille vahel nad liiguvad läbi uste. Uks kui sissepääs uude maailma sümboliseerib seda, et alati tasub edasi pürgida, võidelda ja teistele toeks olla.

Laval näeb kümnet ust, mis tõusvate ja langevate põrandate peal ilmuvad ja kaovad. Uksed valmivad segatehnikas ning nende loomisega on seotud mitmed ametimehed: metallimeister, puusepp, kunstnik-butafoorid.

„Vennad Lõvisüdamed“ ustega on tegelemas kunstnik-butafoorid **Ain Austa** ja **Helen Elbrecht**. Pildil valmib nende käe all koopasuu ja sinna viiv lagunenud uks. Peale viimistlust muutuvad vahtplasti tükid vanadeks sammaldunud kivideks koopasuu ümber.

Kavandites visualiseeritud ja töökodades loodav lavastuse oluline element on ka sild. See on vendade kohtumispaik pärast maisest elust lahkumist, samuti toimub seal mitmeid seikluslikke stseene.

Kirsipuud ja kibuvitsapõõsad sümboliseerivad Kirsiorgu ja Kibuvitsaorgu – kahte eriilmelist maailma, kuhu vennad satuvad. Puude karkassi on valmistanud metallimeister ning ülejäänud on loonud maalisaali kunstnik-butafoorid. Õiematerjaliks on võetud varemgi Vanemuise lavastustes kasutatud õisi: kirsioiteks hortensiaõied ja kibuvitsaõiteks roosiõied. Need on lõigatud väiksemaks, kokku punutud ja puu külge kinnitatud – selles tööloogis olid teatril abiks ka Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia praktikandid. Keegi tavaliselt tööaega ei arvuta, aga siinkohal saab küll öelda, et nende puude loomisesse on neli inimest panustanud ühe nädala jooksul umbes 250 töötundi. Pildil toimetavad puude kallal kunstnik-butafoorid **Leenamari Pirn** ja **Katrin Pahn**.

Kübarakojas valmivad peakatted ja kostüümidetailid, sealhulgas Sofia osatäitja sulgedest peakate, õlakud ja kätised. Kui esmalt kaaluti nende tarvis pärisulgede kasutamist, tekitas ebakindlust teadmatus, kas sulg peab lavapingele vastu. Iga asja juures, mida luuakse, tuleb arvestada, et näitleja liigub, samuti vahetab korduvalt kostüüme. Pärast mitmeid katseid sündisid kestvama lahendusena ükshaaval väana-palju-tahad-suled, mis kannatavad liikumist ega kulu. Suur hulk sulgi valmis koostöös Tartu kõrgema kunstikooli tudengiga, kes pühendas selleks mitu nädalat oma praktikaega.

Kuigi esmalt on paljud asjad loodud osa kaupa ja näib, et igasugu detaile on palju, peab näitleja oma kostüümi lõpuks kätte saama ühes tükis. Tal peab olema võimalik kostüüme kiiresti ja mugavalt vahetada. Lavastuses „Vennad Lõvisüdamed“ on laval kümme näitlejat, üheksa neist täidavad mitut rolli. Kui asjad koosnevad paljudest üksikutest detailidest, on ka oht, et midagi võib kaotsi minna – ja seda peab juba loomeprotsessis vältima. Nii on näiteks see kiiver ja mask loodud küll eraldi, aga kui need kord lavale jõuavad, siis tervikuna. Sellele komplektile lisandub veel kaelus.

Teater on koht, kus ühele asjale antakse mitu elu – kõike, mida saab, kasutatakse teatris korduvalt. Nii jõuavad „Vendade Lõvisüdamete“ kostüümi ka ooperis „Aida“ kasutatud põlvekaitsmed, sedapuhku aga õlakutena. Õlakuid ja kostüümi kuuluvaid käedetaile näitab juurdelõikaja-kostüümi-dekoraator **Ivi Vels**.

Lavastuses kasutatavad peakatted on suursugused ja oma kõrguse tõttu eeldavad näitlejatel head madalamate lagede tunnetust. Pildil nähtavad peakatted on ehitatud ehitusplatsil kasutatavate kiivrite peale.

Laval annab võimsa efekti maalisalis loodud lohe, mille pea karkass pärineb draamalavastusest „Julie ja tähed“ – jälle taaskasutus. Lohe tuleb 12 meetrit pikk ja teda liigutavad laval vähemalt neli inimest: üks hoidmas üleval pead ja ülejäänud keha. Nagu õige lohe ikka, purskab ka see tuld ja ajab ninasõrmetest välja tossu – seda kaugjuhtimise teel lavakardinate tagant.

Hobustega peakatted on loonud **Leenamari Pirn**, abiks juurdelõikaja-kübarategija **Ljubov Guzun**, kes tegi vajaliku voorderduse ja lisis kinnitusrihmad. Neid kannavad vennad Lõvisüdamed – pannud need pähe, liiguvad nad justkui koos hobustega. Ülemisel pildil nähtav Pjuke osatäitja must võimas peakate on Ljubovi looming. Pildilt näeb, et üks osa kiivrist on kaetud hõbedaste liimitäppidega. Nende asemel kaaluti ka aukude ja metallrõngaste kasutamist, ent selle tehnika puhul jääb augu rebenemise oht ja liimitäpp näis kindlam valik – efekt sai igatahes saavutatud.

Lohe looklev keha ehitatakse maalisalis koerte jooksutunneli peale. Kaaluti ka kasutada pehmeid ventilatsioonitorusid, mis paindusid küll hästi, kuid ei olnud piisavalt suure läbimõõduga. Lohe pea, hall trikotaaž jooksutunnelil, spetsiaalne muster lohe seljal ja valgus tema kehas loovad terviku, mis ei jäta tuimaks kedagi. Lohe peaga on tegelemas kunstnik-butafoor **Ain Austa** ning keha aitab demonstreerida **Katrin Pahlk**.

Vanemuise Kollased Kassid on kõige lahedamad!

Just nii hõikas väike särasilmne teatrihuviline üle Vanemuise fuajee pärast teatritunnis osalemist. Selline tunnustus annab noortetöö osakonnale indu jätkata lastele teatrimaailma tutvustamist ja neist teadliku teatripubliku kasvatamist.

Kollased Kassid usuvad, et kunagi pole liiga hilja lapsi teatrimaagiat avastama suunata. Elamusele lisaks pakub teater alati võimalust õppida ka midagi uut. Teater on lugude jutustaja, lavalt nähtu kaudu on vaatajal võimalus läbi elada tundeid, mis valdavad näiteks Hundiga kohtuvat Punamütsikest või mööda ilma ringi rändavat Klaabut. Teatris saab tunda end kellegi teisena ja elada läbi tõelisi emotsioone.

Vanemuise haridusprogrammid pakuvad neile lastele, kes juba teatrisikuga nakatunud, veelgi põhjalikumaid teadmisi teatri toimimisest ja siinsetest ametitest. „Lastele keelatud“ tunnis võetakse luubi alla rekvisiitori ja grimeerijaamet. „Butafoorse koogi“ töötoas saab iga osaleja käed värviseks teha ning meisterdada valmis hõrgu koogitüki – täpselt sellise, nagu teatri butafoorid Vanemuise lavastuste tarbeks teevad.

Töötoad ja haridustunnid koos Kollaste Kassidega jäävad ootama kohtumisi lastega!

Näeme teatris!

Teatritundide
ettetellimine
ja lähem info
telefonil
744 0189
või aadressil
kollanekass@
vanemuine.ee

Hariduslikud lavastused

Muusikatund „Appi! Ooper!?“ I osa Nooremale ja keskmisele vanuseastmele

Kooli muusikatunnis oleme kõik kunagi olnud – ikka klass, klaver ja õpetaja. Teatri muusikatunnis on kõik justkui samamoodi, aga päriselt pole ka. Õpetajateks on Vanemuise ooperisolistid Merle Jalakas ja Jaan Willem Sibul, klaverit mängib kontsertmeister Ele Sonn. Tunnis saame teada, mis ooper üldse on ning mille poolest ta erineb teistest lavažanritest. Õpetajate esituses kuuleme maailmakuulsaid aariaid erinevate ajastute ooperitest ning üllatuslikult võib selguda, et mõnda ooperimeloodiat oskame ka ise kasa laulda. Ooperi juurde kuuluvad lahutamatu ka uhked kostüümid ja hulk rekvisiite, ka neid saab lähemalt uurida. Kõlavad katkendid järgmistest ooperitest: Bizet' „Carmen“, Mozarti „Võlflööd“, Humperdincki „Hansuke ja Greteke“, Lortzingi „Salakütt“, Nielsen „Maskeraad“ ja Händeli „Xerxes“.

Muusikatund „Appi! Ooper!? Eesti lavamuusika“ II osa Nooremale ja keskmisele vanuseastmele

Juba hästi tuntud ooperitunni õpetajad Merle Jalakas ja Jaan Willem Sibul tutvustavad selles õppetükis eesti lavamuusika ajalugu. Kontsertmeister on Ele Sonn. Kuuleme tõelisi hitte eesti ooperi-, opereti- ja muusikalilavastustest. Lisaks uutele teadmistele muusikaloost saame aimu ka teatrigrimmi tegemise nipidest, õpime nõiajooki segama ning mängime kaasa kollibändis. Esitamisele tuleb vaid eesti muusika: K. A. Hermann „Uku ja Vanemuine“, E. Aava „Vikerlased“, G. Ernesaksa „Tormide rand“, E. Arro ja L. Normeti „Rummu Jüri“, E. Tambergi „Cyrano de Bergerac“, O. Ehala „Nukitsamees“.

Tantsutund „Tants läbi aegade“

Nooremale ja keskmisele kooliastmele

Tunnis näitame, mida balletikoolis õpetatakse, saame teada, millal ja kust ballett on alguse saanud, kui mugavad on varvaskingad jpm. Kaudneid ja mitmekesiseid tantsunumbreid tantsuajaloo erinevatest etappidest toovad teie ette Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased Elena Poznjak-Kõlari juhendamisel. Erinevate ajastute ja tantsustiilide kõrval näete katkendeid P. Tšaikovski ballettidest „Jinuv kaunitar“ ja „Pähklipureja“ ning Vanemuise repertuaaris olevatest tantsulavastustest.

Koolipäev teatris

Vanemale kooliastmele

Koolipäev Vanemuise teatris sisaldab kolme ainetundi ja väikest ekskursiooni teatrimajas:

Kirjandus – Kirjanduse tunnis kuullete huvitavaid fakte Vanemuise teatri ajaloost. Kui vana on Vanemuise teater ja kuidas kõik alguse sai? Räägime ajast ja inimestest, neist, kes on teatri sünnile kaasa aidanud, seda loonud ja kujundanud.

Kehaline kasvatus – Õpime tundma klassikalise balleti põhi-positioone, saame teadmisi balleti-ajaloost ja tänapäevast. Kehalise kasvatus tunniks palume võtta kaasa vaba liikumist võimaldavad (spordi)riided.

Füüsika – Teemaks on optika: valguskiir, valguse murdamine, värvusspektrid ja muu läbi teatritöö prisma. Tundi viib läbi füüsikaõpetaja Enn Ööpik, tehnikat liigutavad Vanemuise heli- ja valgusmeister. Füüsikatunni lõpus toimub oma täies ilus lavatehnika demonstratsioon. Saatelooks on „Kiigelaul“ ansambli Etnosfäär.

Kollase Kassi teatritund

Lasteaiaaalistele

Mis koht see teater on? Mis siin teistmoodi on kui kodus või lasteaiaas? Kuidas selles majas käituma peab? Miks see tädi mu jope vastu sellise veidra numbriga asja andis? Miks need toolid sellised imelikud, klapiga on? Ja kommi ei tohigi süüa? Nendele ja paljudele teistele küsimustele leiame koos Kollase Kassidega vastused Vanemuise väikeses majas toimivas teatritunnis. Koos õpime tundma teatri etiketti, võimalusel astume oma jalaga lavale ja piilume ka lava taha.

Teatritund „Kostüümimäng“

Nooremale kooliastmele

Kostüüm on teatri lahutamatu osa. Teatritunnis saavad lapsed teada, miks kostüüme on vaja, millest kostüüm koosneb, kes kostüümi välja mõtleb ja kes valmis teeb. Tunni käigus proovitakse omal nahal, mis tunne on kanda lavakostüümi. Valmivad väikesed lavastused, kus kostüümi saavad selga kõik teatritunnis osalejad. Mis lugusid siis kuulda ja näha saab, selgub teatritunnis.

Teatritund „Lastele keelatud“

Keskmisele ja vanemale kooliastmele

Suitsetamine, alkoholi tarbimine, kaklemine või plahvatuse korraldamine on ohtlik, ebatervislik, võiks öelda – absoluutselt KEELATUD! Teatris aga on mõnikord vaja laval peegeldada ka ohtlikke olukordi. Kuidas seda teha turvaliselt, nii et keegi kahju ei saa, sellest saavadki tunnis osalejad aimu. Teatritunnis

tutvutakse teatributafooriaga: näeme, millised on lavasigaretid ja lavarelvad, samuti õpitakse lavavõitluse elemente ning tehakse haavagrimmi abil sinikaid ja arme. Teatritunni käigus ei saa keegi haiget ning kellegi tervist ei kahjustada.

Butafoorse koogi töötuba

Keskmisele ja vanemale kooliastmele

Töö käigus õpitakse lähemalt tundma kunstnik-butafoori tööd ning seda, kuidas käiakse teatrilaval ümber toiduga. Töötoas valmib hõrgu välimusega koogilõik, mille iga valmistaja saab endaga koju kaasa võtta.

Teatriekskursioon

Anname ülevaate Eesti vanima teatri ajaloost, lavastuse valmistamise protsessist ja võimalusel saame aimu ka sellest, mis tunne on lavalt saali vaadata.

Teatritundide
ettetellimine
ja lähem info
telefonil
744 0189
või aadressil
kollanekass@
vanemuine.ee

Mängult või päriselt

Vanemuise teatri ja Tartu Ülikooli loodusemuuseumi koostööprojekt lasteaiaaalistele

Vahel ei olegi nii lihtne teha vahet, mis on mängult ning mis päriselt. Teatris mängitakse iga päev ja nii nagu mänguski, on ka teatris omad reeglid. Teatritunnis õpime koos Kollase Kassidega, kuidas on kombeks teatris käituda, tutvume saaliga, astume lavale ja piilume ka lava taha. Lapsed saavad teada, kuidas mängida kassi ja võluda lendu mänguliblikad.

Aga kuidas on päriselt? Seda läheme vaatama koos loodusmuuseumis! Loodusmuuseumi tunnis uurime päris loomariiki. Vaatame, millised loomad kõnnivad nagu baleriinid või kuidas näeb välja Eesti looduses elav „kollane kass“. Püüame luustiku põhjal ette kujutada, milline näeb välja käabusvaal, ning jälgime elavnurgas eksootilisi lemmikloomi.

Lasteprogramm „Pöörane pööripäev“

Vanemuise teatri ja Tartu Ülikooli loodusemuuseumi koostööprojekt lasteaiaaalistele ja nooremale kooliastmele

Talv ja suvi, öö ja päev – kõik muutub pöörase kiirusega ja on meeldivalt pöörane.

Tartu Ülikooli loodusemuuseumis uurime loomade erinevaid käitumisi ja kohastumusi erinevatel aastaaegadel. Külla tulevad Kollased Kassid Vanemuise teatrist, kellega koos saab tunda rõõmu nii mängust kui mängimisest.

Koostöö-
programmid

Draama

Kõik minu emast
Armuleivasööja
Tõrksa taltsutus
Terror
Inspektor tuleb
Soomusrong nr 7
Galilei elu
Niskamäe naised
Ulmlejad
Head inimesed
Kaalud
Mitte midagi
Pangarööv
Beatrice
Kalevipoeg
Naiste kool

Kevadhooja uuslavastused

Kõik minu emast

All About My Mother

Draama

Samuel Adamsoni lavaversioon
Pedro Almodóvari filmistsenaariumist

Tõlkija Martin Algu

Lavastaja Ain Mäeots

Kunstnik Iir Hermeliin

Videokunstnik Martin Salundi

Valguskunstnik Rene Liivamägi

Osades Maria Annus, Saara

Nüganen, Piret Laurimaa, Ragne
Pekarev, Marika Barabanštšikova,
Lena Barbara Luhse, Kaia Skoblov,
Robert Annus, Reimo Sagor, Karl
Kristjan Puusepp

Pedro Almodóvari filmil põhinev
näidend on justkui hümn emadusele
ja emaarmastusele, mis on tugevam
kui miski muu siin maailmas.

Manuela poeg Esteban, 17-aastane
nooruk, hukkub ema silmade all,
kui püüab pärast sünnipäevaõhtul
nähtud etendust saada autogrammi
lavastuse staarilt. Poja märkmikust
leiab Manuela viimase sissekande,
Estebani pihtimuse, kuidas tead-
matus oma isast tekitab temas
tühjuse ja ebatäiuslikkuse tunde.

Piiritus leinas Manuela siirdub
tagasi Barcelonasse, et leida üles
oma noorusarmastus ning sõlmida
mineviku ja olevikuga rahu. See on
retk ootamatusi täis maailma, kus
kohtuvad näitlejad, nunnad, prosti-
tuudid ja transsoolised – üksteisest
väga erinevad naised.

„Kõik minu emast“ räägib armas-
tusest, valust ja ka lootusest, mida
me kõik – kes me ka poleks –
tunneme ühtmoodi.

Almodóvari film „Kõik minu emast“
(*Todo sobre mi madre*, 1999) võitis
1999. aastal auhindu peaaegu kõigil
maailma nimekatel filmifesti-
validel: parima lavastaja preemia
Cannes'is, mitmed Hispaania
filmiauhinnad, Golden Globe'i
auhinnad, BAFTA auhinnad ning
ka võõrkeelse filmi Oscari.

Esiendus 29. jaanuaril 2022
Vanemuise väikeses majas

Armuleivasööja

Ivan Turgenevi draama

Mike Poultoni töötlus
Ivan Tugenevi näidendist

Tõlkija Kalle Hein

Lavastaja Robert Annus

Stsenograaf Liina Tepand

Kostüümikunstnik Gerly Tinn

Muusikaline kujundaja Ardo

Ran Varres

Valguskunstnik Margus Vaigur
(Endla)

Osades Aivar Tommingas, Lena Barbara Lihse, Külliki Saldre, Reimo Sagor, Margus Jaanovits, Jaanus Tepomees, Riho Kütsar, Jüri Lumiste, Martin Tikk, Saara Kaljujärv, Anette Pärn

Turgenevi näidendi tegevuspaik on omane paljudele vene klassikateostele: kõrvalises kohas paiknev, õige peremeheta jäänud ja vaikselt alla käiv maamõis. Provintsliku oleskelu katkestab noore pärijanna ja tema abikaasa saabumine, kel on kindel soov elu mõisas käima panna. Ootamatult selgub, et majas on pikki aastaid elanud keegi härra Kuzovkin, kelle seos suguvõsaga on esialgu üpris selgusetu. Turgenev küsib, kas asjalik-materiaalne „uus ajastu“ hoolib veel sellistest väär-

tustest nagu väärikus, eneseohverdus ja isaarmastus.

Näidend on 1848. aastal kirjutatud kuulsale vene näitlejale Mihhail Štšepkinile. Paraku keelustati teos kui aadliseisust solvav ning lubati lavale alles aastal 1862, aasta enne näitleja surma.

Eestis on seda näidendit varem lavastatud aastal 1958 Vanemuises, mil peaosades olid Helend Peep ja Velda Otsus. Nüüdne tekstiversioon on tehtud 2013. aastal Mike Poultoni poolt Old Vici teatri lavastuse tarbeks.

Turgenevi „Armuleivasööja“ on ühe pere lugu.

Lugu, mis on aastakümnete jooksul olnud perele endale teadmata.

Teadmatus on ühele õnnistuseks ja teisele kannatuseks ning seetõttu muudab töö ilmsikstulek peresuhteid tundmatuseni.

– Robert Annus, lavastaja

Esietendus 9. aprillil 2022

Vanemuise väikeses majas

Törksa taltsutus

Komöödia kahes vaatuses

Autor William Shakespeare

Tõlkija Georg Meri

Lavastaja ja muusikaline

kujundaja Priit Strandberg

Stsenograaf Maarja Meeru

Kostüümikunstnik Gerly Tinn

Liikumisjuht Marika Aidla

Muusikajuht Ele Sonn

Valguskunstnik Margus Vaigur
(Endla)

Osades Saara Nüganen, Maarja Johanna Mägi, Maria Annus, Veiko Porkanen, Oskar Seeman, Ken Rüütel, Kristjan Üksküla, Andres Mähar, Hannes Kaljujärv, Markus Habakukk (Kuressaare Teater), Janek Joost, Karol Kuntsel, Priit Strandberg ja Jakobi Mäe
Teatristudio õpilased

William Shakespeare'i 1594. aastal kirjutatud komöödia viib meid ajas 400 aastat tagasi, mil Itaalia kuulsas ülikoolilinnas Paduas hakkavad hargnema iseäralikud sündmused. Ühes väga rikkas peres elavad kaks tütar, kellest vanem, Katharina, „... on linnas kurja keele pärast kuulus“, kuid nooremat, Biancat, tuntakse tolle vooreslikkuse tõttu. Kui viimasel on palju kosilasi, siis törksat Katharinat ei taha mitte

keegi. Tütarde isa otsus on aga kindel: nooremat ei anna ta mehele enne, kui ka vanem on endale kaasa leidnud. See jätab Bianca kosilased pika ninaga ning armastajad on lootust kaotamas.

Siis aga saabub Paduasse noor-mehe Petruchio, kelle plaan on selge: leida endale rikas naine. Katharina näib talle sobivat ning naise tuntud törksus meest ei heiduta: „...ta alistub/sest olen karm, ei kosi ma kui laps.“ See avab ka Bianca soosijatele võimaluse teda siiski kosida. Kui kaugele võib aga inimene oma tahtmise saavutamiseks minna? Kui inimesele on antud võim mägesid liigutada, siis millal ja kuidas oma andi kasutada, et kannatama ei peaks teised? Keda tõsta kuningaks, keda alandada orjaks? Kuidas eristada tõelist näilisest?

Esietendus 23. aprillil 2022

Vanemuise suures majas

Terror

Kohtuistung ühe vaheajaga

Autor Ferdinand von Schirach

Tõlkija Piret Pääsuke

Lavastaja, kunstnik ja muusikaline

kujundaja Andres Noormets

Kostüümikunstnik Maarja Viiding

Valguskujundaja Imbi Mälk

Osades Merle Jääger, Reimo Sagor, Margus Jaanovits, Maria Annus, Riho Kütsar, Lena Barbara Luhse, Liisa Jurtom

Lennul number LH 2047 Berliin-München on 164 reisijat. Lennuk kaaperdatakse ning terrorist nõuab, et õhulaev maanduks jalgpalliväljakule, kus parasjagu käib 70 000 fänni silme all oluline matš Saksamaa ja Inglismaa vahel. Major Lars Koch, Saksa õhujõudude hävitaja piloot, peab sündmustele kiiresti reageerima ning võtma vastu otsuse. Seda ta teebki ning vaid nädal pärast ühiskonda vapustanud sündmust antakse ta kohtu alla. Etenduse lõpus langetab publik otsuse, kas major Kochi käitumine oli õige või vale, on ta süüdi või süütu.

Ferdinand von Schirach (s 1964) on saksa jurist ja kirjanik. Oma esimesed lühijutud avaldas ta trükis alles 45-aastaselt ning tõusis seejärel üsna kiiresti Saksamaa menukamate ja edukamate autorite hulka. Näidend „Terror“ esietendus Berliinis 2015. aastal ning on nüüdseks jõudnud lavale paljudes maailma riikides.

Esietendus 18. septembril 2021
Sadamateatris

Soomusrong nr 7

Tragikomöödia

Autor, lavastaja ja muusikaline kujundaja Tiit Palu

Kunstnik Jaanus Laagriküll

Valguskunstnik Imbi Mälk

Osades Saara Nüganen, Sepo Seeman, Reimo Sagor, Ragne Pekarev, Lena Barbara Luhse, Margus Jaanovits, Andres Mähar, Ken Rüütel

Ühel päeval saabub vallavalitsusse ingelinvestor, kes tunneb huvi asustamata ääremaade vastu. Koos vallavanemaga minnakse piirkonda üle vaatama, et leppida kokku müügitingimustes.

Sada aastat varem, vabadussõja ägedate lõpulahingute aegu ei pandud täheleegi, et uusim soomusrong ei jõudnud kunagi rindele. Vabadussõda lõppes ja see soomusrong ununes täiesti. Nüüd juba sada aastat on soomusrong nr 7 seisnud metsasel kõrvalteel ning sellel teenivad mehed ja naised ei ole unustanud oma vannet ja missiooni. Siin on naiskomandör, Soome vabatahtlik, baltisaksa aadlik, koolipoiss ja tema ema. Siin kehtib endiselt sõjaseisukord ning hoitakse ideaale ja moraali.

Varem või hiljem peab ajakapsel avanema. Täna see juhtub ning aru tuleb anda mõlemal poolel. Kahtlemata saab põhiküsimuseks, mis, miks ja kuidas kõik on vahepeal juhtunud. Kas me elame ikka samas maailmas?

Esietendus 23. oktoobril 2021
Vanemuise väikeses majas

Galilei elu

Das Leben des Galilei

Draama kahes vaatuses

Autor Bertolt Brecht

Tõlkija August Sang

Lavastaja Karl Laumets

Kunstnik Kristjan Suits (Tallinna Linnateater)

Valguskunstnik Rene Liivamägi

Muusikaline kujundaja Ann Reimann

Osades Hannes Kaljujärv, Oskar Seeman, Piret Laurimaa, Marika Barabanštšikova, Maarja Johanna Mägi, Aivar Tommingas, Riho Kütsar, Karol Kuntsel, Jüri Lumiste, Veiko Porkanen, Robert Annus, Priit Strandberg, Kaarel Pogga

„Mina usun inimesse, see tähendab – ma usun tema mõistusesse! Ilma selle usuta ei oleks mul jõudu hommikul voodist üles tõusta.“ Nii hüüab kuulsa saksa näitekirjaniku Bertolt Brechti näidendi peategelane Galileo Galilei, kuulus renessansiaegne itaalia teadlane, kes ehitab esimese teleskoobi ja püüab maailma veenda, et vastupidiselt senistele uskumustele ei keerle kõik universumis ümber Maa, vaid hoopis ümber Päikese. Tõde helio-tsentrilisest maailmasüsteemist läheb talle kalliks maksma.

Klassika on just sellepärast klassika, et tal on igale ajastule oma sõnum. Brechti „Galilei elu“ oleks justkui kirjutatud selles teadmises, et kord tulevad aastad, mil kogu inimkond vaidleb kirglikult teadusliku tõe ja libatõe üle, teadlased on tõusnud tähelepanu keskpunkti ning eneselegi ootamatult auvad nii poliitikud kui laiad rahvamassid, et nende haritud ja tarkade inimeste teadmistest ja oskustest sõltub maailma saatus.

Esietendus 6. novembril 2021
Sadamateatris

Inspektor tuleb

An Inspector Calls

Klassikaline draama

Autor John B. Priestley

Tõlkija Anne Lange

Lavastaja ja muusikaline

kujundaja Jaanus Rohumaa

Kunstnik ja valguskunstnik

Kristjan Suits (Tallinna Linnateater)

Osades Aivar Tommingas, Piret

Laurimaa, Saara Nüganen, Jaanus

Tepomees, Veiko Porkanen, Maarja

Johanna Mägi, Hannes Kaljujärv

Euroopa on peale eelviimast sajandi vahetust jõudnud oma kuldaega. Teadus ja tehnika elavad üle tormilisi arenguid. Inimene võib lennata õhus ja sõita ümber maailma. Kunstis, muusikas ja kirjanduses valmivad uued meistritööd. Inimsuhetes valitseb harmoonia ja kõigil on selge ettekujutus sellest, kuidas maailm toimib.

Aga ühel päeval juhtub midagi sellist, mida keegi meist ei osanud oodata. Ühel päeval selsab ukse taga Inspektor.

BIRLING: Teate, selles loos ei ole midagi hämarat või skandaalset, vähemalt mis minusse puutub.

Asi on absoluutselt selge, ja et see juhtus juba rohkem kui poolteist aastat tagasi, siis ei ole sel tõenäoliselt mitte mingisugust pistmist tolle õnnetu tüdruku enesetapuga. Või kuidas, inspektor?

INSPEKTOR: Ei, sõõr. Ma ei saa teiega nõustuda.

Esietendus 23. septembril 2021 Vanemuise väikeses majas

Beatrice

Tulevikuromanss armastusest ja igavesest elust

Autor Siret Campbell

Lavastaja Ain Mäeots

Kunstnik Maarja Meeru

Videokunstnik ja visuaal-

elektrooniliste lahenduste autor

Emer Värk

Originaalmuusika ja helikujunduse

autor Ardo Ran Varres

Valguskunstnik Meelis Lusmägi

Liikumisjuht Britt Kõrsmäe

Osades Priit Strandberg, Kärt

Tammjärv, Maarja Johanna Mägi,

Veiko Porkanen, Linda Kolde,

Liina Tennosaar, Karol Kuntsel,

Silver Kaljula (TEMUF) jt

„Beatrice” on vaatamänguline armastuslugu, mille tegevus toimub lähitulevikus. Lavastuse tegevus leiab aset mõnekümne aasta pärast, kuid loo tegelased ei ole leiutajad ega superkangelased, nad ei reisi seni avastamata planeetidele ega oma laserrelvi. Tom ja Kristi on tavalised inimesed, kes püüavad elada oma elu ja teineteist armastada. Hetkel, kui nad kaotavad kõik, avaneb ootamatu lahendus, mille abil oma maailm tagasi saada. Kaotus jääb, kuid elu võib jätkuda. See elu on aga midagi väga enneaegne olematu.

Lavastus uurib mitmeid tulevikuga seotud küsimusi. Kui tehnoloogiline areng jätkub samas või veelgi kiiremas tempos, siis millisest maailmast me end peatselt leiame? Mida oleme me juurde saanud ja millest ilma jäänud? Millega oleme harjunud? Kuidas muutuvad uutes oludes meie olemus, unistused ja vajadused?

Igavese elu soov on tõenäoliselt alles ka tulevikuinimestel. Mõte surematusest on ju paeluv ja püü seda saavutada veelgi ihaldusväärsem. Tänapäeval püüdleb mõni

meist igavese elu poole oma hinge eest hoolitsedes ja lootuses jätkata surmajärgset eksistentsi mõnes paremas paigas. Teise religiooniks on toitumine või eluviis, et lükata sel moel oma bioloogilise lõpu saabumist võimalikult kaugesse tulevikku. Teadusele ja tuleviku tehnoloogiatele vaadatakse igavese elu kontekstis aina suuremate ootusega. Ühte sellist võimalust uurib ka „Beatrice”.

Esietendus 21. oktoobril 2017 Vanemuise suures majas

Näidend pälvis 2017. aasta Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali näitekirjanduse auhinna.

Niskamäe naised

Perekonnasaaga

Autor Hella Wuolijoki

Tõlkija Linda Viiding

Lavastaja, dramaturg ja

laulusõnade autor Tiit Palu

Kunstnik Lilja Blumenfeld

Koreograaf Mare Tommingas

Muusikajuht Ele Sonn

Osades Külliki Saldre, Maarja Johanna Mägi, Ragne Pekarev, Priit Strandberg, Riho Kütsar, Merle Jääger, Saara Nüganen, Andres Mähar, Kaarel Pogga, Karol Kuntsel, Oskar Seeman, Ken Rüütel, Mirjam Aavakivi, Saara Kaljujärvi, Trine Uusen, Gabriele Eensoo, Veronika Maide, Anabel Ainso, Eliise Virumäe, Marilyn Elge, Lisanna Lajal, Anette Pärn, Kert Krüsban

See on lugu tugevatest naistest ja hingelistest meestest, samuti traditsioonide jõust ja maa väest. Niskamäe põlistalu valitseb vanaperenaine, kelle järglaseks peab saama tema poeg. Poeg armub aga ülepeakaela haritud linnatüdrukusse, kes näeb oma pere tulevikku hoopis teisiti kui vanaperenaine seda sooviks.

Algab võitlus kaasaja nõuete ja vanade kommete, unistuste ja kohustuste, vere- ja armusidemete vahel. See suur eepiline draama kujutab neid valikuid, mille ees seisab inimene alati, ajastust hoolimata. Siin on nii vanatestamentlikku vankumatust kui põhjamaa lühikese suve hullutavaid ihasööste, nii piasjalikke intriige tagatubades kui saladuslikke suusaretki metsades. Lavastust saadab elav muusika. Tangod, polkad ja jenkad tulvavad armastusest ja igatsusest. Vanaperenaine võitleb lõpuni ega anna armu ei endale ega teistele, sest mängus on Niskamäe tulevik.

Hella Wuolijoki ehk Hella Murrik on Eesti päritolu Soome kirjanduse klassik, kelle loomingus on sageli esil võimsad naised. Vanemuise „Niskamäe naiste“ dramatisering põhineb kahel Wuolijoe viiest näidendist koosnevast tsüklist: näidenditele „Niskamäe naised“ ja „Niskamäe leib“.

Esietendus 13. veebruaril 2021
Vanemuise suures majas

Suvelavastus

1984

Tulevikudüstoopia

Autor George Orwell

Dramatiseeringu autorid

Robert Icke, Duncan Macmillan

Tõlkija Tõnis Arro

Lavastaja Karl Laumets

Kunstnik Kristjan Suits (Tallinna Linnateater)

Muusikaline kujundaja Vaiko Eplik

Valguskunstnik Rene Liivamägi

Videokunstnik Epp Kubu

Osades Robert Annus, Gert

Raudsep, Maria Annus, Hannes

Kaljujärv, Marika Barabanštšikova,

Ott Sepp, Maarja Johanna Mägi,

Kaarel Pogga, Ken Rüütel

Loo sündmused leiavad aset tulevikuühiskonnas, totalitaarses riigis nimega Okeania, kus valitseb Suure Venna kultus, ise-seisev mõtlemine on keelatud ning inimesi kontrollitakse ja jälitatakse igal võimalikul moel. Ajalugu on ümber kirjutatud ja olevik salastatud, Armastuse-, Külluse-, Rahu- ning Töeministeeriumi meelevaldas on inimesed kui tillukesed putukad, kelle isiklikud mõtted ja tunded on täiesti ebaolulised. Loo peategelane Winston Smith avastab endas ühel päeval teisitimõtteleja ning hakkab märkama end ümbritsevaid valesid.

Inglise kirjaniku George Orwelli kultusteoseks saanud raamat ilmus trükis teise maailmasõja järel ning tundub ikka veel (või isegi aina enam) puudutav, aktuaalne ja prohvetlik.

Esietendus 26. juunil 2021

Kammivabriku sündmuskeskuses

Kalevipoeg

Eesti rahvuseepos

Autor Friedrich Reinhold Kreutzwald

Lavastaja ja dramatiseeringu autor Karl Laumets

Kunstnik ning video- ja valguskujunduse autor Kristjan Suits (Tallinna Linnateater)

Helilooja Robert Jürjendal

Liikumiskonsultant Marika Aidla
Osades Karl Laumets, Anu Lamp (Tallinna Linnateater), Piret Laurimaa, Marika Barabanštšikova, Piret Krumm või Saara Nüganen, Riho Kütsar, Ott Aardam (Theatrum) või Tanel Jonas (Ugala), Karol Kuntsel

*Laena mulle kannelt, Vanemuine!
 Kaunis lugu mölgub meeles.
 Muistse põlve pärandusest
 Ihkan laulu ilmutada.*

Laval rullub lahti regivärss ja pajatab meile loo vana Kalevi ja tedremunast sündinud Linda noorimast lapsest Kalevipojast, kes pikima kiviheitega saab riigi valitsejaks. Mis valu ja rahutus on selles võimsas kangelases, kes alatasa käib isa haul nõu küsima? Mis ajab ühe mehe maailma äärt otsima? On temas midagi ürg-eestlaslikku, äratuntavat, meile kõigile omast – oleme ehk tõesti kõik Kalevite järeltulijad?

Rahvuseepos „Kalevipoeg“ on meie kultuuripärandis nagu paekivi Eesti kaldapealsel – igiomane, igiammune, tuntud ja tundmatu üheaegselt. See eesti rahva jaoks erilise tähendusega teos, mis on tihedalt seotud meie rahvusliku identiteedi, keele ja kodutundega, jõudis Eesti Vabariigi 100. sünnipäeval Vanemuise lavale.

Esietendus 10. märtsil 2018
 Sadamateatris

Lavastus pälvis 2018. aastal
 Eesti Teatriliidu parima
 sõnalavastuse aastapremia.

Kaalud

Õõ kahes osas

Autor Jevgeni Griškovets

Tõlkija Sven Karja

Lavastaja ja muusikaline

kujundaja Tiit Palu

Kunstnik Maarja Meeru

Valguskujundaja Andres Sarv

Osades Külliki Saldre, Margus Jaanovits, Riho Kütsar, Hannes Kaljujärv, Reimo Sagor

Neli eri vanuses meest istuvad haigla sünnitusosakonna ooteruumis ja räägivad. Elust, tööst, naistest, õnnest, tähtkujudest. Kolm neist on mitmekordsed isad, üks aga esmakordselt isaks saamas. See, et kõik nad valmistuvad hetkel uue ilmakodaniku sündimise imeks, muudab mehed tavalisest emotsionaalsemaks, kirglikumaks ja haavatavamaks. See on läbinisti helge lugu, mis tuletab meelde, et valdav enamik inimestest on ilusad ja head.

Kaasaja Venemaal superstaariks tõusnud dramaturg, romaanikirjaneik, näitleja ja stsenaarist Jevgeni Griškovets alustas kunagi oma erakordse siirusega mängitud autobiograafiliste ühe-mehe-tükkidega („Kuidas ma koera söin“), mida mängiti hilisõhtuti teatri puhvetis. Tänapäeval koguvad tema monolavastused ja sooloõhtud publikut mitmetuhandelistes kontserdisaalides. Õige sageli ka Eestis, kus viimaste aastate jooksul on lavale jõudnud mitu tema näidendit. „Kaalud“ on üks tema uuemaid teoseid, mis jõudis Moskva Kunsti-teatris publiku ette 2017. aastal.

Esietendus 28. augustil 2020
Sadamateatris

Arnolphe'i rolli eest sai Karol Kuntsel Eesti Teatriliidu parima meespeaosa preemia.

Naiste kool

Komöödia kahes vaatuses

Autor Molière

Lavastaja ja muusikaline kujundaja Priit Strandberg

Tõlkija August Sang

Stsenögraaf Maarja Meeru

Kostüümikunstnik Gerly Tinn

Liikumisjuht Marika Aidla

Valguskujundaja Andres Sarv

Osades Kärt Tammjärv, Linda Kolde või Saara Nüganen, Karol Kuntsel, Tanel Jonas (Ugala) või Andres Mähar, Karl Laumets, Jaanus Tepomees, Viktor Lukawski või Priit Strandberg

Arnolphe on hea ja rikas kaupmees, kelle väarikusest saab vääritus, austus, tarkusest kõrkus ja armastusest armukadedus. Nimelt on lõbus härra Arnolphe väsinud eputamisest, tühistest vaimukustest ja tõvena levivast kombelõtvusest naiste seas, kes massiliselt oma mehi petavad. Hea Arnolphe on juba ammu abielueas, kuid ei

leia endale naist, kelle truudusele ta kindel võiks olla. Nii otsustabki ta kosida oma kasvandiku, kes juba nelja-aastasena saatuse tahtel talle hooldada jäi. Kuna ta on tüdrukul lasknud üles kasvada kloostris, eemal edevast ja hukutavast haridusest, peaks just tema naiivsus ning headus, ilu ja armastus hoidma Arnolphe'i pealae sarvedest puhtana. „Miks võtta õppind naist, niisugust kaunishinge/kes päevad otsa käib mööda haritud ringe ...”. Kuid nagu siin ilmas ikka, nõuab ka saatuse meie eludest oma ning kõik hoolikad ja läbimõeldud kavatsused võivad sekundiga liiva joosta.

Molière olevat armastanud tragöödiad, kuid ometi on kõik meieeni jõudnud Molière'i näidendid komöödiad. See vastuolu on teatrile väga sobilik – läbi naeru ja kerguse puudutab Molière kõige olulisemaid ja õrnumaid kohti meie vaimus. Ajatu sisu ja ajatu huumor.

Esietendus 27. aprillil 2019 Sadamateatris

Pangarööv

The Comedy About a Bank Robbery

Komöödia

Autorid Henry Lewis, Jonathan Sayer, Henry Shields

Tõlkija Martin Algus

Lavastaja Ain Mäeots

Stsenograaf Jaanus Laagriküll

Kostüümikunstnik Gerly Tinn

Valguskunstnik Priidu Adlas

(Eesti Draamateater)

Lavatrikkide konsultant

Enar Tarmo

Liikumisjuht Marika Aidla

Muusikaline kujundaja Ele Sonn

Lavastaja assistent Anu Tonts

Osades Jaanus Tepomees, Karl Robert Saaremäe, Lena Barbara Luhse, Aivar Tommingas, Jüri Lumiste, Merle Jääger, Ragne Pekarev, Karol Kuntsel, Veiko Porkanen, Karl Kristjan Puusepp, Jürgen Gansen (Kuressaare Teater)

1958. aasta suvi. Minneapolisise linnapanga seifi on hoiule usaldatud hindamatu teemant. Vanglast põgenenud kurjategijal on kinnis-idee see oma opaka paarimehe ning triksterist tüdrukuga abil sisse vehkida. Valeidentiteetidest, armastuskolmnurkadest ja salajastest ülesannetest kubisevas maailmas ei saa usaldada mitte kedagi. Linnas, kus kõik on kelmid, on lahendamata vaid üks suur ja oluline küsimus: kes saab kalliskivi endale?

Näidend oli 2017. aastal Suurbritannias Laurence Olivier' nimelise parima uue komöödia auhinna nominent ning sai 2018. aastal parima komöödia auhinna Prantsusmaal.

Esietendus 3. septembril 2020
Vanemuise suures majas

Mitte midagi

Kasvuvaludraama

Autor Janne Teller

Dramatiseerija, tõlkija ja

lavastaja Johan Elm

Kunstnik Eugen Tamberg

Muusikaline kujundaja Kirill

Havanski (Paide Teater)

Valguskunstnik Madis Fuchs

Osades Lena Barbara Luhse,

Maarja Johanna Mägi, Jaanus

Tepomees, Oskar Seeman,

Ken Rüütel, Kaarel Pogga

Väikeses Taani linnas algab uus kooli-aasta. Esimesel koolipäeval teatab üks poistest, et mitte millelgi pole tähtsust ega mõtet, ronib ploompüü otsa ega tule sealt enam alla, terroriseerides klassikaaslast oma uue maailmavaatega. Neil ei jää muud üle, kui tõestada talle, et on asju, mis on tähtsad. Et elul on siiski tähendus.

Taani kaasaegse kirjaniku Janne Telleri paljudesse keeltesse tõlgitud noorteromaan räägib kasvuvaludest, indentiteedist ja väärtuste lahkamisest. Kirest hoida kinni röömudest ja sõprusest ning vihast selle vastu, kes neid keelab. See on jaht tähendusele, unustades, et jaht lõppeb üldjuhul jahitava surmaga. Kui ma annan endast kõik, siis kas see ongi kõik? Või pole see mitte midagi?

„Me oleksime pidanud ära lõpetama, enne kui see nii kaugelt läks. Sest järgmisel hetkel oli millegipärast liiga hilja. Hetk, hetkem, kõige hetkem. Sedasama ütlesime me õpetajatele, vanematele, politseile ja kõigile, kes muudkui küsisid – miks? Ja kuigi me vandusime üksteisele, et me ei muutu kunagi sellisteks nagu nemad, läks ikkagi nii. Me polnud veel isegi viisteist.”

Soovitatav alates 14. eluaastast

Esietendus 3. oktoobril 2020
Sadamateatris

Head inimesed

Tragi komöödia elumuutvatest valikutest

Autor Mart Kadastik
Lavastaja ja muusikaline kujundaja Ain Mäeots
Kunstnik ja valguskunstnik Kristjan Suits (Tallinna Linnateater)
Lavastusdramaturg Ott Kilusk
Muusikalise kujundaja assistent Indrek Asukül
Valguskujundaja assistent Jaanus Moor
Osades Karol Kuntsel, Marika Barabanštšikova, Andres Mähar või Robert Annus, Jüri Lumiste, Külliki Saldre, Lena Barbara Luhse, Ragne Pekarev, Margus Jaanovits, Maarja Johanna Mägi

Aasta 1983. Rahvaluule Peavalitsuse peadirektori kohusetäitjal Teet Holteril veab. Ta kuuleb selgelt-näggijalt, et seitsme aasta pärast variseb Nõukogude Liit kokku. Teet usub tulevikku ja loobub oleviku hüvedest. Risk õigustab ennast: vabas Eestis tõuseb ta võimuredeli tippu. Ent ka edukad üheksakümnendad ei lepita Teetu oleviku ega iseendaga. Tuleviku nimel tuleb jätkuvalt ohverdada ning positsioon ühiskonnas ei jäta puutumata ka Teedu eraelu – valikud pööravad kogu ta elu pea peale.

„Head inimesed“ käsitleb inimese muutumist murrangulistel aegadel. Sõnad varieeruvad, seisukohad teisenevad, isegi armastus vahetab vajadusel värvi, aga küsimus, mille nimel me tegelikult elame, jääb. Kui me ei ole tegelikult need, kelleks end räägime, kes me siis oleme? Valikute ette, millest sõltub inimese elukäik, võib sattuda igal ajal ja igaüks. Aastal 2020 eriti.

Esietendus 21. novembril 2020
Sadamateatris

Ulmlejad

Retk unistustesse

Autorid Reimo Sagor, Oliver Issak, Jaanus Tepomees, Veiko Porkanen, Jaanus Nuutre
Lavastaja Reimo Sagor
Lavastusdramaturg Oliver Issak
Kunstnik Fey Piir
Muusikalised kujundajad Indrek Asukül, Reimo Sagor
Valguskunstnik Andres Sarv
Osades Reimo Sagor, Jaanus Tepomees, Veiko Porkanen, Jaanus Nuutre

Unistamine on muutumas millekski, mis on vanamoodne ning tabu, või millekski, mis on naeruväärne. Natuke isegi keelatud, sest milleks unistada, kui töö vajab tegemist, laenuid ja liisinguid maksmist ning pere toitmist. See on reaalsus ja reaalsusega on vaja tegeleda, mitte unistada. Unistavad need, kes reaalsusega hakkama ei saa. Nõrgad. Saamatud. Läbikukkujad. Milleks ja kellele on vaja näidata oma nõrkusi? Milleks ja kellele on vaja unistamist?

– Reimo Sagor, lavastaja

Sügise hakul alustas kuus inimest Vanemuise proovisaalis oma teekonda, kaardistamaks unistamise kaduvat kunsti. Alustati igapäevastest hetkedest, mil mõte uitama satub; räägiti unistuste hābenemisest ja nende maailmapāāstvast potentsiaalid; küsitleti tuttavaid ja vōōraid, ajuteadlasi ja meditatsiooni-eksperte; süveneti oma mõtete keerdkāikudesse ning igapäevastesse unelustesse. Kolmekuulise teekonna lõpuks jõuti välja Sadamateatrisse, kus loetud õhtutel kõigist leidudest, tähelepanekutest ning mõtetest vormub etendus.

Esietendus 28. jaanuaril 2021
Sadamateatris

Muusika

Tristan ja Isolde
Põrgupõhja uus Vanapagan
Don Giovanni
Linda di Chamounix
Carmen
Jevgeni Onegin
Operetisektsioon
Nunnad hoos

Muusikajuht ja peadirigent Risto Joost

Kevadhooja uuslavastused

Tristan ja Isolde

Muusikadraama kolmes vaatuses

Helilooja ja libretist

Richard Wagner

Muusikajuht ja dirigent

Risto Joost

Lavastaja

Liis Kolle

Valgus- ja lavakunstnik

René Jõhve

Kostüümikunstnik

Lilja Blumenfeld

Videokunstnik

Kati Jägel

Osades

Mati Turi, Liene Kinča (Läti), Karmen Puis, Atlan Karp, Simo Breede, Taavi Tampuu, Oliver Kuusik, Rasmus Kull jt. Vanemuise ooperikoor ja sümfooniaorkester

Keskaegsetest legendidest pärit Euroopa tuntumaid armastajapaare Tristan ja Isolde on inspireerinud kirjanikke, kunstnikke, teatri- ja filmiloojaid juba pea tuhat aastat. liri printsess Isolde ja kangelaslik rüütel Tristan tunnevad teineteise vastu maagilist külgetõmmet, kuid nende kohtumine toimub olukorras, kus Tristan on aidanud oma kasuisal, Cornwalli kuningal Markel alistasada Isolde kodumaa ning tapnud naise kihlatu, olles ise selle käigus saanud ränga haava. Tristan laseb end varjunime all Isolde juurde viia, kuid Isolde tunneb ta ikkagi ära ning üritab vaenlast tappa, ent loobub kiiresti, sest armub mehesse. Tänuks paranemise eest vannub Tristan talle igavest truudust.

Tristan ei tunne end Isolde väärilisena ja läheb teda kosima hoopis kuningas Markele, nii saaks Isoldest Cornwalli ja Iirimaa ühendatud riigi kuninganna. Isolde näeb seda aga reetmisena ja nad otsustavad koos Tristaniga mürki juua. Plaanist kohutatud teenija Brangäne valab karikasse mürki asemel armujooki ja nii on Tristan ja Isolde nüüdsest ühendatud armastusega, mis on tugevam kui surm.

Vastamata armastuse käes vaeleva Wagneri ooper, keda inspireeris Arthur Schopenhaueri pessimismi filosoofia, esietendus 1865. aastal Münchenis. Ooperilavastaja Liis Kolle debüteeris Vanemuise teatris aastal 2002 ning naaseb nüüd, et esmakordselt Vanemuise ajaloos tuua lavale täispikk Wagneri teos.

Armujookide ja keskaegsete rüütelite maailm võib tunduda kaugena, üldse mitte meisse puutuvana, kuid kas me pole tänapäevalgi nõus Tristani kombel loobuma armastusest au, kohusetunde või kellegi teise hüvede nimel siirast soovist head teha, ent välja tuleb... Alles uskudes, et on nõiutud ega saa enam sündmuste käiku peatada, anduvad Isolde ja Tristan oma armastusele. Kas aga selleks on alati vaja võlujooki?

– Liis Kolle, lavastaja

Esituskeel: saksa

Tablool: eesti, inglise

Esietendus 12. veebruaril 2022 Vanemuise suures majas

Pörgupõhja uus Vanapagan

Ooper kahes vaatuses

A. H. Tammsaare samanimelise teose põhjal

Libreto

Kristi Klopets

Helilooja

Ardo Ran Varres

Muusikajuht ja dirigent

Risto Joost

Dirigent

Martin Sildos, Taavi Kull

Lavastaja

Vilppu Kiljunen (Soomes)

Kunstnik

Iir Hermeliin

Valguskunstnik

Anton Kulagin

Videokujundaja

Juho Porila

Osades

Koit Soasepp (Soomes RO) või Priit Volmer (RO Estonia), Rasmus Kull, Karmen Puis, Annaliisa Pillak, Jaan Willem Sibul, Simo Breede, Pirjo Jonas, Merle Jalakas, Atlan Karp jt

Ühel päeval kolib Pörgupõhja tallu Jürka koos naise Lisetega. Ta on veider mees, kellel pole saabudes kaasa võtta ei loomi, tööriistu ega justkui täpset arusaamistki, kuidas talumehe elu käib, ent see-eest on tal kindel siht: tema soovib saada õndsaks. Ta väidab kaljukindlalt, et on Vanapagan ja Peetrus saatis ta maa peale. Siinkohal pöörab kirjanik Tammsaare eesti uuemast mütoloogiast tuntud Kaval-Antsu ja Vanapagana loo tagurpidi ning alguse saab allegooriline ja mitmetasandiline lugu lihtsameelsest, kuid müstilis-salapärasest Jürkast, keda riukaid täis ning alatu suur-talu peremees Kaval-Ants omaarust ninapidi veab.

Tammsaare ise kommenteeris oma romaani nii: „*Jah, võib-olla esitsa teile tundub, et selle raamatu autor on hull, kuid edasi lugedes te jõuate veendumusele, et selle lugeja on hull. Ja kui te veel edasi loete, siis peaks teile selge olema, et terve maailm on hull.*”

Helilooja Ardo Ran Varres:

„*Tammsaare vaatleb oma tegelasi mõruda huumoriga. Tundub, nagu oleks autor pea kõigi inimlike omaduste suhtes sarkastiline, välja arvatud armastus. Romaan mõjub päev-päevalt üha aktuaalsemana, see näitab, kuidas ühiskonnas toimuvad protsessid on korduva iseloomuga. Täna tahaks tõesti hüüda: „Maailm on hulluks läinud!”*“

Mis on jääv?

Kindlasti armastus. Ja huumor.

Esituskeel: eesti

Tablool: eesti, inglise

Esietendus 7. mail 2022 Vanemuise väikeses majas

Don Giovanni

Ooper kahes vaatuses

Helilooja Wolfgang Amadeus Mozart

Libreto autor Lorenzo Da Ponte

Muusikajuht ja dirigent

Risto Joost

Dirigendid Taavi Kull, Martin Sildos

Lavastaja Elmo Nüganen

Kunstnik ja videokunstnik

Katrina Neiburga (Läti)

Kostüümikunstnik Kristine

Pasternaka (Läti Rahvusooper)

Valguskunstnik Kristjan Suits

(Tallinna Linnateater)

Liikumisjuht Rauno Zubko

Osades Jānis Apeinis (Läti RO) või

Tamar Nugis (RO Estonia), Raiko

Raalik (RO Estonia) või Tambet

Kikas (RO Estonia), Märt Jakobson,

Pirjo Jonas või Maria Melaha,

Juhan Tralla või Rasmus Kull,

Karmen Puis, Simo Breede või

Taavi Tampuu, Maria Listra või

Grete Oolberg, Saara Nüganen jt.

Vanemuise ooperikoor ja

sümfooniaorkester

Tirso de Molina 1630. aastal avaldatud näidendi „Sevilla pilkaja ja kivist külaline“ ning selle peategelase Don Juani alusel kirjutas Mozart ooperi „Don Giovanni“. Esietendudes 1787 Praha Rahvusteatri, jäi ooper esialgu 18. sajandi publikule pisut mõistatuseks. Ent juba mõned aastakümned hiljem kandis teos ajaloo suurima ooperi tiitlit.

Liiderlik naistemees Don Giovanni ja tema ustav teener Leporello on kahekesi seigelnud üle maailma, jättes endast maha tuhandeid murtud südameid. Kõik naised aga sellega ei lepi ja nii otsustavad Donna Anna, Donna Elvira ja Zerlina mehe tõelise olemuse paljastada. Don Don Giovanni küll naudib oma avantüüre, ent oma risti peab pilkaja lõpuks ikka ise kandma.

See sajandeid vana lugu vahetab mõõga telefoni ja mantli lateksi vastu, et igivana antikangelane taas lavalaudadel oma tegude eest vastutuse võtaks.

„Don Giovannit“ lavastati Vanemuises viimati aastal 1990. Seekordse versiooni toob lavale draamalavastaja Elmo Nüganen, kellele on see esimene kokkupuude Vanemuisega, kuid mitte Mozartiga: 1994. aastal tõi ta Pärnu Ooperis välja „Figaro pulma“.

Esituskeel: itaalia

Tablool: eesti, inglise

Esietendus 27. novembril 2021

Vanemuise väikses majas

Linda di Chamounix

Gaetano Donizetti ooper kahes vaatuses

Libreto Gaetano Rossi

Muusikajuht ja dirigent

Risto Joost

Dirigent Martin Sildos, Taavi Kull

Lavastaja ja stsenoograaf

Robert Annus

Kostüümikunstnik Gerly Tinn

Valguskunstnik Margus Vaigur

(Endla)

Valguskunstniku assistent

Imbi Mälik

Videokunstnik Alyona Movko

Koreograaf Janek Savolainen

Osades Pirjo Jonas või Elena

Bražnik või Maria Listra, Raimonds

Bramanis (Läti Rahvusooper) või

Mati Turi, Dara Savinova (Rootsi

Kuninglik Ooper) või Helen

Lepalaan, Tamar Nugis (RO Estonia)

või Taavi Tampuu, Simo Breede,

Märt Jakobson, Karmen Puis,

Rasmus Kull või Oliver Timmusk jt.

Tartu Poistekoor, Vanemuise

ooperikoor ja sümfooniaorkester

Külaühiskond, pattu langemine, noore naise otsustusõigus, äratundmine ja petta saamine – humoorika, romantilise ja sentimentaalse ooperi tegevus leiab aset 18. sajandi keskpaigas väikeses Alpide orus asuvas Chamounix külas ja tormilises Pariisis.

Rahalistes raskustes talupoeg Antonio ja tema naine Maddalena loodavad markii de Boisfleury' eestkostele, et maaomanik neid paljaks ei kooriks. Ent markii nõuab vastuteenet – kaunist peretütart Lindat. Elurõõmus Linda aga markiiga ühte heita ei taha, sest tema süda tuksub hoopis vaesele kunstnikule Carlole ...

Itaalia helilooja Gaetano Donizetti (1797–1848) on Giuseppe Verdi ja Richard Wagneri kaasaegne ning oli 19. sajandi publiku jaoks armastatud autor. 1950. aastatel taasavastati tema kuulsaimad teosed „Lucia di Lammermoor“, „Armujook“ ja „Don Pasquale“ ning hakati jälle hindama tema teoste vaimukust ja emotsionaalsust. Ooper „Linda di Chamounix“ jõudis Eesti teatrilavale esmakordselt.

Ooper on minu jaoks eelkõige emotsionaalne kunstivorm. Emotsioone on heas ooperis palju ja nende eesmärgiks näib olevat anda aimu inimese sees tormlevast ookeanist. Eriti hea ooperi puhul raugub lõpuks stiihia ning võib tunda kodusadama kohalolu. Nii ka Donizetti „Linda di Chamounix“ puhul, mille läbinisti kaunis muusika võtab relvad pimeduselt ning ulatab need valgusele.

– Robert Annus, lavastaja

Esituskeel: itaalia

Tabloom: eesti, inglise

Esietendus 11. septembril 2021

Vanemuise väikeses majas

Carmen

Georges Bizet' ooper

Muusikajuht ja dirigent

Risto Joost

Dirigendid

Martin Sildos, Taavi Kull

Lavastaja-koreograaf

Giorgio Madia (Itaalia)

Kunstnik

Maarja Meeru

Videokunstnik

Mikk-Mait Kivi

(Von Krahli Teater)

Lavastuse algne muusikajuht

Paul Mägi

Osades Dara Savinova (Rootsi Kuninglik Ooper) või Kadi Jürgens, Luc Róbert (Kanada), Jānis Apeinis (Läti RO), Kadri Kõrvek, Märt Jakobson, Karmen Puis, Pirjo Jonas, Taavi Tampuu, Simo Breede, Rasmus Kull, Jaan Willem Sibul, Miriam Ortega Paz jt. Vanemuise ooperikoor, sümfooniaorkester, balletitrupp ja Balletikooli õpilased ning poistekoor

Ooper valmis 1875. aastal ja põhineb Prosper Mérimée samanimelisel jutustusel. Esietendusel vilistati ooper välja ja kriitikud andsid sellele ühiselt hävitava hinnangu. Täna on „Carmenist“ saanud Georges Bizet' tuntuim teos ja see kuulub maailmas enim lavastatud ooperite hulka.

Liivakarva toonides amfiteater õhkub Sevilla kuumust, meelas mustlaskaunitar keerleb asuursiniste flamenkokleitide hiigelsleppide keskel, don José hääle saatel võiks surra.

– Anne Prommik, ajaleht Sirp

Vanemuise uus „Carmen“ on oma välise mastaapsuse juures ühtviisi edukalt lüüriline, dramaatiline ja sensuaalne; see hoidub targalt moraalsetest hinnangutest, teenides mitte eetikat, vaid lugu ning andes vastuse asemel publikule etenduselt koduteele kaasa küsimuse: kas Carmen on ohver või kahjur või koguni mõlemat?

– Alvar Loog, ajaleht Postimees

Olen uhke ja õnnelik, et saan Vanemuises niisugust „Carmenit“ vaadata. See on esimene „Carmen“ mu elus, mida ma sellise naudinguga olen vaadanud. Millised koorid, milline täpsus! /.../ Ma oleksin seda „Carmenit“ nautinud liikumise ja visuaalse külje pärast ka siis, kui ei oleks olnud muusikapiuksugi. Ja millised meisterlikud lauljad! Minu meelest ületab lavastuse tase nii kujunduse kui ka hääle poolest kõvasti seda, mis Mezzo kanalis näha on.

– Evald Kampus, Vanemuise selts

Esituskeel: prantsuse
Tablool: inglise, eesti

Esietendus 22. aprillil 2015
Vanemuise suures majas.

Maarja Meeru pälvis kunstnikutöö eest 2016. aastal Eesti Teatriliidu Natalie Mei nimelise auhinna.

Jevgeni Onegin

Pjotr Tšaikovski ooper kahes vaatuses

Muusikajuht ja dirigent

Risto Joost

Dirigent Taavi Kull

Lavastaja Dmitri Bertman

(Ooperiteater Helikon, Moskva)

Kunstnik Igor Nežnõi

(Ooperiteater Helikon, Moskva)

Kostüümikunstnik Tatjana

Tulubjeva (Ooperiteater Helikon, Moskva)

Valguskujundajad Andres Sarv, Imbi Mälk

Lavastuse algne muusikajuht

Paul Mägi

Osades Karmen Puis, Jānis Apeinis (Lāti RO), Annaliisa Pillak, Helen Lepalaan, Mati Turi, Aule Urb, Mārt Jakobson, Rasmus Kull, Simo Breede, Jaan Willem Sibul, Artur Nagel, Vanemuise ooperikoor ja sümfooniaorkester

Konstantin Stanislavski 1922. aasta lavastuse redaktsioon. Taastatud arhiivimaterjalide põhjal. Aleksandr Puškini samanimelisele värssromaanile loodud ooper „Jevgeni Onegin“ on vaieldamatu meistriteos vene ooperiklassikas.

Unistav ja tagasihoidlik Tatjana armub elupõletajast Oneginisse, kuid mees suhtub neiu tunnetesse üleolevalt. Aastaid hiljem kohtuvad nad uuesti ja Onegin näeb noort naist hoopis teise pilguga...

Kogu lavastus on stiilipuhas: muusikaline materjal on säilitanud kõiges oma eheduse, autori remarkidest on peaaegu alati nüansi-peensusteni kinni peetud ja lava visuaalne külg kostüümidest kuni äärmiselt lakoonilise, kuid meeleolusid toetava pildilise vormistuse viib meid kaasa Puškini aega. /.../ Vanemuise „Jevgeni Onegini“ lavastus väärriks salvestust Mezzo kanali tarbeks – et väärt teostus saaks nähtavaks laiale ringile!

– Tiiu Levald, Sirp

Eesti Teatriliidu muusikalavastuste auhind 2014 – Vanemuise teatri lavastusmeeskonnale, orkestrile ja trupile – Pjotr Tšaikovski ooperi „Jevgeni Onegin“ kunstiliselt nauditava tulemuse eest.

Esituskeel: vene

Tablool: eesti, inglise

Esietendus 6. aprillil 2013

Vanemuise väikeses majas

Nunnad hoos

Muusikal

Helilooja Alan Menken

Lavastaja Samuel Harjanne
(Soome)

Kunstnik Karmo Mende

Muusikajuht ja dirigent Taavi Kull

Dirigent Ele Sonn

Kontsertmeistrid Ele Sonn,
Katrín Nuume

Koreograaf Gunilla Olsson (Rootsi)

Valguskujundaja Märt Sell
(Rakvere Teater)

Tõlge eesti keelde Aapo Ilves ja
Mario Pulver

Helirežissöör Toomas Paidra

Osades Tanja Mihhailova-Saar,
Merle Jalakas, Rasmus Kull, Kalle
Sepp (ETA revüüteater Starlight
Cabaret), Kärt Anton, Karin
Tammaru (Endla Teater), Milvi
Luik, Silver Laas, Norman Salumäe,
Germán Gholami, Simo Breede,
Egon Laanesoo, Alo Kurvits, Risto
Orav, Oliver Timmusk, Ele Millistfer,
Linda Kanter, Katrin Kapinus, Siiri
Koodres, Eve Kivisaar, Kaja Ilmjärv,
Luule Veziko, Helen Hansberg, Inge
Õunapuu, Merle Aunpuu, Carine
Jessica Kostla, Andra Aus,
Matthew James Jordan.

Vanemuise sümfooniaorkester
ja bänd

Hoogne gospelmuusika, tempokad
sündmused ja südamlük lugu inimi-
likkusest! Touchstone Picturesi ja
stsenarist Joseph Howardi muusi-
kalise komöödia „Sister Act”
ainetel.

„Nunnad hoos” on suurepärase
muusikaline komöödia! Menkeni
sädelevad meloodiad täidavad
energiaga teatriõhtuid ja -publikut
– kirikuskäimine pole iial olnud nii
lõbus! Võib vist öelda küll, et
„Nunnad hoos” lööb „pühapäeva-
hommikuse palaviku” lakke!

Selle muusikali lavastamine on
minu jaoks ühe unistuse täitumine
ning mulle teeb rõõmu, et saan
seda teha Eestis ja Vanemuises.
Hindan ja armastan väga sama-

nimelist mängufilmi Whoopi
Goldbergiga peaosas ja olen üsna
kindel, et meie versioon tuleb
vähemalt sama lustakas ja ener-
giast pakatav tänu suurepärasele
meeskonnale. Mul on väga hea
meel, et minu lavastatud muusikal
„Hüljatud” sai sooja vastuvõtu ja
nüüd on mul au, vastutus ning suur
tahtmine panna end proovile muusi-
kalise komöödiaga – ootan väga
esietendust!

– Samuel Harjanne, lavastaja

1992. aasta hittfilm on aluseks
maailma suurimate teatrite lavad
vallutanud muusikalile, mille kelmi-
kad rütmid on loonud kaheksa-
kordne Oscari-võitja helilooja
Alan Menken. See heatujumuusikal
nomineeriti viiele Tony auhinnale,
sealhulgas parima muusikali tiitlile.

„Nunnad hoos” paelub publikut
värvikate karakterite ja südamliku
looga, mis paljastab nunnade ran-
ge pealisrüü all oleva inimlikkuse
ja soojuse. Peategelasteks on
pealtnäha vaoshoitud ja oma elu
jumala teenimisele pühendanud
nunnad, kes on aastatega kloostri-
kaotanud oma lauluhääle. Muusika-
maailmas kuulsuse poole pürgiva
elunautlejast Deloris van Cartier’
kloostrisse saabudes leiavad esialgu
umbusklikud nunnad läbi laulu taas
enda sees pakitseva kire ja armas-
tuse oma elutöö ning muusika
vastu. Kirikulauludele veidi vunki
andes tehakse tema eestvõttel
pühakoda suuremaks kui Vegas
ning ehitatakse heliredelid taevani!
Muusikali „Nunnad hoos” esitatakse
koostöös MUSIC THEATRE
INTERNATIONALiga (Europe),
kellele esitatav materjal ka kuulub.

Esituskeel: eesti

Tablool: inglise, soome

Esietendus 28. novembril 2020
Vanemuise suures majas

Opereti- seksioon

Dramaturg Sven Karja
Lavastaja Jaan Willem Sibul
Kunstnik Maarja Meeru
Kontsertmeister Ele Sonn
Liikumisjuht Aivar Kallaste
Osalevad Merle Jalakas, Rasmus Kull, Jaan Willem Sibul, Ele Sonn

On aasta 1970. Riiklik Akadeemiline Teater Vanemuine valmistub tähistama oma sajandat aastapäeva. Kombinaatteatri operetiseksiooni rakuke koguneb erakorralisele tootmiskoosolekule, kus tuleb kinnitada, millised nõukogude operetklassika teosed võiksid sobida väärika juubeli tähistamiseks.

Lisaks kunagi ülimenukate, kuid nüüdseks unustuse hõlma vajunud meloodiatele kuulamisele pakub salongiõhtu tänaväärt võimaluse kiigata poole sajandi taguse teatrielu kõõgipolele.

Esietendus 19. jaanuaril 2020

Memory 2022

MEELEOLUKA MUUSIKALI-KONTSERDI KAHEKSATEIST-KÜMNES JA VIIMANE AASTA!

Hitid muusikalidest „Evita“, „Operifantoom“, „Sweeney Todd“, „Nunnad hoos“, „Hüljatud“ ja paljud teised

Solistid Nele-Liis Vaiksoo, Kalle Sepp (ETA revüüteater Starlight Cabaret), Koit Toome, Rasmus Kull, Siiri Koodres, Katrin Kapinus, Oliver Timmusk, Risto Orav

Tantsijad Allar Valge ja Britt Kõrsmäe

Konferansjee Hannes Võrno
Vanemuise sümfooniaorkester ja bänd

Dirigent Martin Sildos

7. ja 8. jaanuaril kell 19
Vanemuise suures majas

9. jaanuaril kell 16
Ugala teatris

11. jaanuaril kell 19
Paide Muusika- ja Teatrimajas

13. jaanuaril kell 19
Tallinnas Estonia kontserdisaalis

16. jaanuaril kell 16
Jõhvi kontserdimajas

18. jaanuaril kell 19
Pärnu kontserdimajas

Vanemuise sümfooniaorkestri kevadkontsert

Koostöös Eesti Kontserdiga

Kontserdi eel toimub vestlus helilooja ja dirigendiga

A. Maskats. „Tango“

A. R. Varres. Klarnetikontsert – esiettekanne!

N. Rimski-Korsakov. „Šeherezade“

Solist Signe Sõmer (klarnet)

Vanemuise sümfooniaorkester

Dirigent Mārtiņš Ozoliņš (Läti RO)

4. märtsil kell 19

Vanemuise kontserdimajas

Vanemuise kolm orkestrit

Heliloojad A. Vivaldi, C. Monteverdi, H. Purcell, W. A. Mozart, F. Schubert, L. Beethoven jt

Vanemuise ooperikoori solistid

Otto Nõmm (flööt), Aksel Vürst (klarnet), Ele Sonn (klavessiin), Aike Sõõro (tšello)

26. märtsil kell 16

Heino Elleri Muusikakooli Tubina saalis

Viimsi Haridus- ja Kultuurikeskuse Artium avakontsert

Solistid Pirjo Jonas, Koit Soasepp, Dara Savinova jt

Pianist Tähe-Lee Liiv

8. ja 9. aprillil

Artiumi kontserdisaalis

Tulevikumuusikute galakontsert

Vanemuise sümfooniaorkestri koostööprojekt Heino Elleri Muusikakooli ja Eesti Kontserdiga

Heino Elleri Muusikakooli solistid ja orkestrandid koos Vanemuise sümfooniaorkestriga
Dirigent Lilyan Kaiv

21. aprillil kell 19

Vanemuise kontserdimajas

Vanemuise Sümfooniaorkestri ja Vanemuise Kontserdimaja hooaja lõppkontsert

R. Wagner. Avamäng ooperile „Nürnbergi meisterlauljad“

G. Mahler. Rückerti laulud ja sümfoonia nr 2 c-moll „Ülestõusmissümfoonia“

Vanemuise sümfooniaorkester

Solistid Annely Peebo (Viini RO), Katrin Targo

Vanemuise ooperikoor, Vanemuise sümfooniaorkester, Tartu ülikooli kammerkoor, kammerkoor Voces Tallinn

Dirigent Risto Joost

13. mail kell 19

Vanemuise sümfooniaorkestri ja Vanemuise kontserdimaja hooaja lõppkontsert Vanemuise kontserdimajas

14. mail kell 19

Vanemuise sümfooniaorkestri hooaja lõppkontsert Estonia kontserdisaalis

15. mail kell 17

Vanemuise sümfooniaorkestri ja Jõhvi kontserdimaja hooaja lõppkontsert Jõhvi kontserdimajas

Täpsem info Vanemuise kodulehelt!

**Tulilind / Šahrazad
Metamorfoosid
Luikede järv
Tilda ja tolmuingel
Naksitrallid 2: rotid ründavad**

balleti

Kevadhooaja uuslavastused

Tulilind / Šahrazad

Balletiõhtu kahes osas

Heliloojad Igor Stravinski ja Nikolai Rimski-Korsakov

Lavastaja ja koreograaf Ricardo Amarante (Brasiilia)

Muusikajuht ja dirigent Risto Joost

Dirigendid Taavi Kull, Martin Sildos

Dramaturg Edson Artur Machado Junior (Brasiilia)

Kunstnik René Salazar David (Brasiilia)

Videokunstnik Alyona Movko

Valguskunstnik Tõnis Järs

Osades Vanemuise balletitrupp ja sümfooniaorkester

Igor Stravinski vene rahvajuttudest inspireeritud maailmakuulus ballet „Tulilind“ esietendus esmakordselt aastal 1910 Pariisis kuulsa Sergei Djagilevi Les Ballets Russes' ettekandes, Nikolai Rimski-Korsakovi orkestrisüit „Šahrazad“ aga 1888. aastal Peterburis, kus esmaettekannet dirigeeris helilooja ise. Ilmeilusa muusikaga teoseid esitatakse tihti nii kontserdi- kui teatri-lavadel, lugude muinasjutuline sisu leiab aga igas lavastuses uusi tähendusvälju ja vorme.

Tulilind

Maad on tabanud katastroof ning Agomi-nimelisel teadlasel on õnnestunud luua tilluke kogukond piiratud maa-alal, kus elavad välja-valitud inimesed, kõik ülejäänud on jäetud laia hävinud ilma saatuse hooleks. Flora ja Baso aga sellise ebaõiglusega ei lepi ning astuvad vastu Agomi upsakusele ja ahnu-sele. Algab võitlus, milles Agom ja Flora muutuvad võimsateks tule-olenditeks. Võita saab vaid üllaim süda.

Šahrazad

lidses Pärsia sultan Šahrijar kahtlustab, et tema naine, ilus ja võrratu jutuvestja Šahrazad, ei ole talle truu. Sultan lavastab jahiretke. Kui ta on läinud, toimub haaremis pidu – vabastatakse orjad ja iga viimne kui sultani naine ning nauditakse palee mõnusid. Ootamatult naaseb Šahrijar ning jagab viha-hoos tapmiskäske, tõstab käe isegi Šahrazadi suunas, kuid naisesse armunud eunuhh päästab Šahrazadi ning annab talle võimaluse oma muinasjuttude salve lisada veel ühe fantastilise loo.

Brasiilia koreograafi ja lavastaja Ricardo Amarante neoklassikalises stiilis balletiõhtu toetub heliloojate originaalmuusikale, kuid toob vaatajateni tuntud muinasjuttude uued tõlgendused.

Esietendus 26. märtsil 2022

Vanemuise suures majas

Luikede järv

Ballett

Helilooja Pjotr Tšaikovski

Lavastaja ja koreograaf

Petr Zuska (Tšehhi)

Muusikajuht ja dirigent

Risto Joost

Dirigendid Martin Sildos,

Taavi Kull

Kunstnik Daniel Dvořák (Tšehhi)

Kostüümikunstnik Pavel Knolle

(Tšehhi)

Valguskunstnikud Margus Vaigur

(Endla) ja Petr Zuska (Tšehhi)

Valguskunstniku assistent

Kaspar Aus

Osalevad Gus Upchurch või

Willem Houck, Sayaka Nagahiro

või Laura Quin või Tarasina Masi,

Alain Divoux või Joo Ho Lee, Silas

Stubbs või Alexander Germain

Drew, Hayley Blackburn või Emily

Ward, Gerardo Avelar või Benjamin

Kyprianos, Yukiko Yanagi või Olivia

Lenssens, Vanemuise balletitrupp

ja sümfooniaorkester

Maailmakuulus ballett „Luikede järv“ tuleb Vanemuise balleti ajaloos lavale esmakordselt ja seda kohe ka uuenduslikus vormis – tšehhi koreograaf ja lavastaja Petr Zuska loob neoklassikalise originaalkoreograafia Tšaikovski muusikale, lavalugu kõneleb katkisest perekonnast ja uuesti armastama õppimisest. Rikkalik ja emotsionaalne muusika, klassikaline balletikeel segatuna rustikaal-modernsega: „Luikede järve“ ajalooline essents jõuab lavale tänapäevases teatrikeeles läbi tugeva visuaalse sümbolistika.

Kuningas kingib prints Siegfriedile 18. sünnipäevaks maali tema kadunud emast, kelle armastust noormees kunagi tunda ei saanud. Maise maailma ja unenägude

kuningriigi piirimail asub prints otsima oma juuri ning seisab silmitsi nii armastuse soojuse kui ka kaotusvaluga.

See on oma päritolu ja saatusega leppimise lugu, milles prints Siegfriedil tuleb mõista, et tema sees olevast valgusest ja pimedusest, Valgest ja Mustast Luigest, peab saama tervik, sest ainult siis on ta võimeline oma südant uuesti kellelegi kinkima.

Petr Zuska, kelle lavastust „Romeo ja Julia“ on alates 2018. aastast Vanemuises menukalt etendatud, on rikkaliku ja mitmekesise loominguarsenaliga, segades meisterlikult modernse tantsukunsti võimalusi. Zuska looming on täis sümboleid ja arhetüüpe, vaimseid püüdlusi ja küsimusetõstatusi.

Tšaikovski muusika oli minu jaoks ainuke sügav põhjus, miks „Luikede järve“ Vanemuises teha. Kui jätta kõrvale klassikalise balleti esteetika, ilu ja paatos ning avada oma meeled selle teose muusikale, avaldub midagi palju enam kui 32 fakteed või „Väikeste luikede tants“. Petr Zuska on lavastaja, kes läheb selle loo ja muusika dramaturgias sügavuti, toetudes Tšaikovski helikeele erakordsetele värvidele ja energiale.

– balletijuht Mare Tommingas

Esietendus 2. oktoobril 2021

Vanemuise suures majas

Metamorfoosid

Balletiõhtu kolmes osas

Oleme me siin ja praegu omal valikul või on see ettemääratus? Miks me kõik nii erinevad oleme? Oleme me üldse oma valikutes vabad? Kas küsimused, mis meid siin ja praegu painavad, on saatnud inimkonda aegade algusest saadik või muutuvad need ajas? Üks on kindel: inimese otsiv vaim ei väsi küsimast igavikulisi küsimusi ka tänapäeva järjest enam lõhestuvas maailmas.

Balletiõhtu „Metamorfoosid“ koon- dab endasse kolme andeka noore koreograafi erilised mõtte- maailmad. See on nagu näituse külastus, kus ühel korral näeme popkunsti, teisel kaasaegset ja kolmandal hoopis klassikalist kunsti. Vaataja otsustada on, mis talle rohkem meeldib. 2018. aastal Vanemuise teatri korraldatud noorte koreograafide konkursi võitnud Jack Traylen, stepptantsust inspi- reeritud Matthew James Jordan ning Eesti Teatriauhindade mitme- kordne laureaat Jevgeni Grib otsivad vastuseid läbi neile omase kehakeele.

Esiatendus 15. oktoobril 2021
Vanemuise suures majas

METAMORFOOSID
I OSA

Nähtamatud küünised / Little Claws

Koreograaf-lavastaja

Jack Traylen (Austraalia)

Kostüümi- ja lavakujunduse

ideede autor Jack Traylen

Helikujundaja

Jack Traylen

Valguskunstnik

Tõnis Järs
Osades Gus Upchurch, Josef Jagger, Yuta Irikura, Joo Ho Lee, Alexander Germain Drew, Gerardo Avelar, Willem Houck, Alain Divoux, Sayaka Nagahiro, Yukiko Yanagi, Georgia Toni Hyrkäs, Alexandra Heidi Foyen, Emily Ward, Bleiddian Bazzard, Maria Engel, Mirell Sork, Laura Quin

METAMORFOOSID
II OSA

Rütm & Sära / Rhythm & Flair

Koreograaf-lavastaja Matthew James Jordan (Vanemuine)

Kostüümi- ja lavakujunduse ideede

autor Matthew James Jordan

Helikujundaja

Matthew James Jordan

Videokunstnik

Janek Savolainen

Valguskunstnik

Tõnis Järs

Flamenkotantsija ja -koreograaf

Kalli Pikas (Tantsustuudio Duende)

Flamenkomuusika autor ja

kitarrist Jorge Arena

Osades

Matthew James Jordan, Giorgi Koridze, Alain Divoux, Olivia Lenssens, Gus Upchurch, Benjamin Kyprianos, Josef Jagger, Silas Stubbs, Selma Strandberg, Bradley Howell, Colby Samuel Louis Catton, Matteo Giulio Tonolo, Alexander Germain Drew, Gerardo Avelar, Georgia Toni Hyrkäs, Alexandra Foyen, Emily Ward, Laura Quin, Mirell Sork, Sayaka Nagahiro, Külli Reinkubjas

METAMORFOOSID
III OSA

Metamorfoosid / Metamorphoses

Koregraaf-lavastaja ja kunstnik

Jevgeni Grib (RO Estonia)

Kostüümi- ja lavakujunduse

ideede autor Jevgeni Grib

Videokunstnik Alyona Movko

Valguskunstnik Rasmus Rembel
(RO Estonia)

Muusikaline kujundaja Maksim
Adel

Osades Benjamin Kyprianos,
Yukiko Yanagi, Gus Upchurch,
Willem Houck, Emily Ward, Joo
Ho Lee, Alexandra Foyen, Alain
Divoux, Hayley Blackburn, Silas
Stubbs, Alexander Germain Drew,
Bradley Howell, Olivia Lenssens,
Mirell Sork, Sayaka Nagahiro

Naksitrallid 2: rotid ründavad
Vennad Lõvisüdamed
Punamütsike
Viks ja Koba
Sööbik ja Pisik
Tilda ja tolmuingel

Laste- lavastused

Kevadhooja uuslavastused

Naksitrallid 2: rotid ründavad

Tantsulavastus lastele
Eno Raua raamatu põhjal

Lavastajad, koreograafid, stsenaariumi ning lava- ja kostüümikujunduse autorid Katrin Pärn ja Janek Savolainen
Videokujundajad Argo Valdmaa (Endla) ja Janek Savolainen
Valguskunstnik Tõnis Järs
Osades Silas Stubbs, Benjamin Kyprianos, Giorgi Koridze, Julia Kaškovskaja, Aivar Kallaste, Gerardo Avelar, Külli Reinkubjas, Josef Jagger, Janek Savolainen. Rottidena astuvad üles Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased

Äraoleval ilmel silmitses Kingpool ümbrust. Äkki peatus ta pilk teeäärsel aasal. „Vaadake!“ sosistas ta ning sirutas käe välja. Ühekorraga vaatasid Muhv ja Sammalhabe sinna poole, kuhu Kingpool osutas. „Need on ju....Need on ju...“ Erutuse tõttu ei suutnud Muhv edasi rääkida. Tal muutusid jalad nõrgaks ja ta istus kraavipervele maha. „Need on ju rotid,“ ütles Sammalhabe. Rotid need olidki.

Naksitrallide teises osas seikleavad taas kolm sõpra, kes võitlevad headuse eest ja taastavad looduse tasakaalu.

Esietendus 14. jaanuaril 2022
Sadamateatris

Vennad Lõvisüdamed

Muinasjutt

Autor Astrid Lindgren
Dramatiseerija Staffan Götestam
Tõlkija Vladimir Beekman
Lavastaja Tiit Palu
Kunstnik Maarja Meeru
Muusika ja heliefektide autor Ardo Ran Varres
Laulusõnade autor Aapo Ilves
Videokunstnik Juho Porila
Valguskunstnik Tõnis Järs
Liikumisjuht Impeerium Onassis
Osades Oskar Seeman, Kaarel Pogga, Maarja Johanna Mägi, Priit Strandberg, Jaanus Tepomees, Veiko Porkanen, Ken Rüütel, Jüri Lumiste, Meelis Hansing

„Nüüd ma jutustan oma vennast. Minu vend on Joonatan Lõvisüda – temast tahangi ma jutustada. Minu meelest tundub see kõik olevat peaaegu muinasjutt ja natuke tondilugu ka, aga ometi on see algusest lõpuni tõsi. Ehkki seda ei tea keegi peale minu ja Joonatani.“

Nende sõnadega algab Astrid Lindgreni üks paljudest mitmete põlvkondade lemmikraamatutest. See 1973. aastal ilmunud suurejooneline fantaasiamuinasjutt kuulub „Pipi“, „Karlssoni“ ja „Hulkur Rasmusega“ juba maailmakuulsuse saavutanud lastekirjaniku küpsemasse loominguperioodi, mil tema teostesse oli lisaks seikluslikkusele ja huumorile

lisandunud üksjagu melanhoolsust ja tõsidust. Seetõttu on „Vennad Lõvisüdamed“ ehk üks Lindgreni kõige „eatuma“ adreassaadiga teoseid.

Noorem teatrisõber saab kaasa elada Nangijaalas toimuvale värvikale põnevusloole Kibuvitsaoru vabastamisest kurja türanni Tengili rõhumise alt, vanem vaataja aga mõtiskleda sõprusest, vendlusest, üllusest ning inimese kaduvusest.

Esietendus 5. veebruaril 2022
Vanemuise suures majas

Punamütsike

Vendade Grimmide muinasjutt

Lavastaja ja dramatiseeringu

autor Veikko Täär

Kunstnik Marge Martin

Muusikaline kujundaja

Toomas Lunge

Laulusõnade ja -viiside autor

Aapo Ilves

Valguskujundaja Tauri Kõtsi

Osades Maarja Johanna Mägi,

Kaarel Pogga, Ragne Pekarev,

Külliki Saldre, Aivar Kallaste

Lugu punase mütsiga väikesest tüdrukust, kes läks haigele vanaemale kooki viima, pole ilmselt vaja kellelegi tutvustada. Tegemist on tõesti ühe maailma tuntuima muinasjutuga, mis – nagu muinasjutud enamasti – sai alguse rahvajutust vähemalt tuhat aastat tagasi ning millel on loendamatuid erinevaid teisendeid ja variante.

Esmakordselt 2014. aastal Teatri Kodus esietendunud lavastus puhkas paar aastat jalga ja ootas, millal uued saalitäied lapsi sünnivad ja suureks kasvavad. Samal ajal kasvasid suureks ja tulid teatrise ka mitmed uued näitlejad, seega kohtuvad laval vana hea muinasjutt, uus Hunt, uus Punamütsike ja uued lapsed teatrisaalis.

Taasesietendus 18. septembril
2021 Teatri Kodus

Viks ja Koba

Autor, lavastaja ja kunstnik

Sandra Lange

Osades Birgit Landberg (Must Kast), Laura Niils (Must Kast), Anu Laanesaar

Lugu kahest koolilapsest, kes õpivad üksteisega võistlemise asemel hoopis üksteise erinevusi austama. Viks on tubli. Koba on koperdis. Viks on tuliisin. Koba jälle pika tai-buga. Viks teab, kuidas asjad olema peavad. Koba jälle seda, kuidas nalja saab.

Tänane matemaatika kontrolltöö kujuneb seikluseks, kus ülesanded väljuvad lehekülgedelt ja numbri- test saavad tegelased. Viks ja Koba seisavad silmitsi tehetega, kus võrdselt on vaja nii ühe taipu kui teise loomingulisust.

Lugu jõuab publikuni füüsilise komöödia ja objektiteatri võtmes.

Esietendus 3. märtsil 2018
Teatri Kodus

Sööbik ja Pisik

Urmas Sisaski lastemuusikal
Thorbjørn Egneri raamatu
ainetel

Laulusõnade autor Lemme Krimm
Libreto autor ja lavastaja

Jaan Willem Sibul

Muusikajuht ja dirigent Taavi Kull

Kunstnik Maarja Meeru

Koreograaf Marika Aidla

Valguskujundaja Tauri Kõtsi

Kontsertmeister Ele Sonn

Osades Rasmus Kull, Simo Breede,
Peeter Volkonski, Kristel Oja

„Sööbik ja Pisik“ on Norra lasteraamat, mille peategelasteks on hambatrollid Sööbik ja Pisik, kes elavad Jussi-nimelise poisi hambaaukudes. Neil on väga hea elu, kuna Juss sööb siirupiga saia ja ei pese pärast seda hambaid. Lõpuks peab talle appi tulema hambaarst.

Humoorikate piltide ja tähtsa sõnumiga „Sööbik ja Pisik“ on saanud lastekirjanduse klassikaks juba paljude põlvkondade laste jaoks nii Skandinaavias kui mujal.

Eesti keeles on „Sööbik ja Pisik“ ilmunud Arvo Alase tõlkes 1972. aastal.

Kui nüüd heita pilk Teater Vane-muise mängukavva, võib märgata, et „Sööbiku ja Pisiku“ etendused on tihti välja müüdnud. See rõõmu tekitav huvi lavastuse vastu lubab ehk loota ka seda, et eesti laste hammaste olukord hakkab vähehaaval parenemise märke ilmutama.

– Mihkel Truman, ERR

Esietendus 7. veebruaril 2015
Teatri Kodus

Tilda ja tolmuingel

Lasteballett

Alusteose autor Andrus Kivirähk

Lavastaja-koreograaf, libreto ja lavakujunduse idee autor

Mare Tommingas

Helilooja ja heliefektide autor

Vaiko Eplik

Lava- ja kostüümikunstnik

Takinada

Videograafik-animaator

Taavi Varm

Valguskunstnik Priidu Adlas

(Eesti Draamateater)

Osades Miina Eliise Luts või Jette Pruulmann, Gerardo Avelar või Gus Upchurch, Vanemuise balletiartistid ning Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased

Tilda isa on surnud ja emal pole aega ega tahtmistki lustakaid ja rõõmsaid asju teha. Nii sünnibki pööningutolmust maagiline olend, kes lendab sisse Tilda aknast. Vahel lihtsalt juhtub, et me unustame muretsedes tähtsaid asju, selliseid, mida igal juhul mäletama peaks. Tolm ja väikesed tolmuinglid on aga alati olemas olnud ja mäletavad kõike!

Kulgevad sündmused on kohati jaburad, naljakad, kurvad, sentimentaalsed, aga alati on seal murdepunkt, kus me näeme tegelaste sisemist avanemist, unustusse vajunud mälestuse (oma mina) leidmist. Irina Šabarova illustatsioonid raamatule ja Kivirähki värvikas tekst annavad lavastusmeeskonnale võimaluse lahenduste otsinguil avada mitmeid uksi. On ka uksi, mille taga meie endi mälestused luku taga on olnud ja nüüd lavastamise käigus sealt

välja tahavad tulla... Ja Vaiko Eplik näiteks avastab tantsumaailmale muusika loomisel tihti üllatavaid ja ootamatuid asju ning Taavi Varmi fantaasiarikkad videoinstallatsioonid annavad lavastusele oma lisaväärtuse.

– Mare Tommingas, lavastaja

Esietendus 24. oktoobril 2020
Vanemuise väikeses majas

RÕÕM ELAMUSTEST

TALLINKIL ON SUUR RÕÕM OLLA
TEATER VANEMUINE SUURTOETAJA

 TALLINK

 METEC

Disainitud ja
valmistatud Tartus,
tuntud üle maailma:

- AUTOTÖÖSTUSELE
- MEDITSIINIVALDKONNALE
- MASINAEHITUSELE

Metec- Sinu nägemus,
meie kõrgtehnoloogilised
lahendused!

Tutvu lähemalt meie
toodete ja töopakumistega

WWW.METECGROUP.EU

MARTELL
COGNAC
FONDÉE EN 1715

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA.
ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

MIX
Paber vastutus-
tundlikest allikatest
FSC® C068125

vanemuine.ee